საქართველო

საქართველოს ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიის მთავარი კომიტეტის ორგანო.

რედაქცია და კანტორა: ტფილისი, რუსთაველის პროსპექტი № 11 რედაქცია და კანტორა ღიაა ყოველ დღე დილის 9 ს., ნაშუადღევის 2 და ნახ. საათამდის. ტელეფონი № 15—73. მისამართი დეპეშებისათვის: თბილისი ,,საქართველო'' ფოსტის ყუთი № 76

განცხადებანი: განცხადება მიიღება ნაშუადღევის 2 საათამდის. სტრიქონი პეტიტი პირველ გვერდზე 15 მ. მე-4 გვერდზე—12 მ. ხ.მგლოვიარო განცხადებანი 30 სტრიქონი—400 მ. 2 ნახ. საათის შემდეგ 200 მანეთით მეტი.

ხელის მოწერა: გაზეთი ,,საქართველო'' ქალაქსა და ქალაქს გარეთ ღირს თვეში—300 მან. ცალკე №—10 მან.

ფასი 10 მან.

წელიწადი მეექვსე. სამშაბათი, ღვინობისთვის 26. 1920 № 131.

სახელმწიფო დრამის თეატრი (ყოფილი არტისტიული)

ხუთშაბათს ღვინობისთვის 28-ს

დავით კლდიაშვილის პიესები

დარისპანის გასაჭირი

და

ირინეს ბედნიერება

ახალი დეკორაციებით, ტანისამოსით და მიზანსცენებით.

დასაწყისი საღამოს 8 საათზე.

მოითხოვეთ ყველგან საუკეთესო ხარისხის

კონიაკი

გაწმენდილი ჰურის არაყი და ტკბილი სასმელები დ. ი. კალანდაძისა

ბითუმად და ცალ-ცალკე თვით ქარხანაში ლაგერის (ვგზლის) ქ. № 5.

ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიის მთავარი კომიტეტი

მოთავსებულია კვლავ ძველ ბინაზე: დამფუძნებელი კრების ქუჩა № 5, ქარვასლა.

მდივნის ნახვა შეიძლება დილის 9—1 საათამდე.

გულდათუთქულნი თფ. ვაჟ. მე-4 ე გიმნაზიის მე 7 დე კლასის მოწაფენი და ამავე კლასის დამრიგებელი აპოლონ სამსონია უღრმესი მწუხარებით აუწყებენ ნაცნობთ და მეგობართ მათი უკეთეს მეგობრის მე 7 დე კლასის მოწაფის

ნიკოლოზ (ნიკო) წიკლაურის

უდროოდ გარდაცვალებას. პანაშვიდი სამშაბათს საღამოს 6 საათზე, ქვაშვეთის წმ. გიორგის ეკლესიაში. 3516. 1.

სახელმწიფო თეატრი

ოპერა

26 ოქტომბერს

კ-ა-რ-მ-ე-ნ-ი

27 ოქტომბერს

აბესალომ და ეთერი

28 ოქტომბერს

მ-ე-ფ-ი-ს ს-ა-რ-მ-ლ-ო

დასაწყისი სრული საღ. 8საათზე

წარმოდგენის დროს შესვლა საყურებელ დარბაზში აკრძალულია

ოპერის დირექტორი: ს. ი ევლ ხაშვილი.

საქართველოს სავაჭრო-სამრეწველო პალატის

არა ჩვეულებრივი კრება

დანიშნულია კვირას, 14 აოემბერს დილის 11 საათზე პალატის ბინაზე ეროვნულ საბჭოს ქუჩა № 11.

განსახილველი საგნები:

1. ტფილისის კომერციულ სასწავლებლის სამზრუნველო საბჭოს წევრთა არჩევა.
2. ქუთაისის ვაჭარ-მრეწველთა კავშირის თხოვნა.
3. პალატის განყოფილების დაარსება ბათომში და ინსტრუქციის განხილვა.
4. დამატებითი ხარჯთ აღრიცხვა ბათომის განყოფილებისა და სხვა საჭიროებისათვის.

თუ წევრთა კანონიერ რიცხვის დაუსწრებლობისა გამო კრება არ შესდგა, საიაგიერო დანიშნულია მეორე დღეს, საღამოს 6 და ნახ7 საათზე. ეს კრება შესდგება მიუხედავად დამსწრე წევრთა რიცხვისა. 3—87—1

ტფილისის ქალაქის გამგეობა

თანახმად საბჭოს სარეკომენდაციო კომისიის დადგენილებისა ღვინობისთვის 18 ა. წ., ამით აცხადებს, რომ ქალაქში თავისუფალია

მომრიგებელ მოსამართლეთა

ორი ადგილი. ვისაც სურს ამ თანამდებობის დაკავება და ამის უფლება აქვთ, თანახმად მომრიგებელ მოსამართლეთა იუსტიციის არსებულ კანონისა, (იხ. № 58, საქართველოს რესპუბლიკა, 1918 წ.) უნდა შემოიტანონ თხოვნა გამგეობაში. 2—83—1

ქართული კლუბი

ოთხშაბათს ღვინობისთვის 27.

კარმენი ოპ. ბიზე

1 მეორე მოქმედება სურათი 4. 2 მეოთხე მოქმედება სურათი 3.

მონაწილეობენ: არტისტი ,,გრანდ ოპერა მიშელ დ'არიალ''—ნანობაშვილი და არტისტი ქალი რუსულ და იტალიის ოპერის ლ. ვ. სობესსკაია.

როიალთან: ქ. დელმარ.

დასაწყისი 8½ საათზე

უფლება და მოვალეობა

სულ ათიოდე დღე იქნება რაც საქართველოში გაიმართა სომხების დემონსტრაცია პროტესტი სომხეთ-ოსმალეთის ომის გამო. ეს დღე თავის თავად გადაიქცა სომხეთ საქართველოს დაახლოვების მანიფესტაციად. ქართული პრესა და საზოგადოება ერთხმად აღიარებდა რომ ქემალ ფაშა ორივე ქვეყანას ემუქრება და მოითხოვდა მჭიდრო კავშირს და საერთო მოქმედებას.

ჯერ ხიფათს არ გადუვლია, ჯერ ძალთა შეთანხმებაც არ მომხდარა, მაგრამ ამ ათიოდე დღეში სომხურმა პრესამ და სომეხთა ეროვნულმა საბჭომ გულმოდგინედ დაიწყეს ნგრევა და დაშლა იმ საერთო შენობისა, რომელსაც თვითონვე ჩაუყარეს საძირკველი.

დაშნაკურმა პრესამ დაიწყო ძველი ჭორით, ვითომ ქართველებს უფრო აინტერესებდეს ქემალთან დაახლოვება ვიდრე სომხეთთან. ამას მოჰყვა ახირებული საყვედური იმის გამო, რომ საქართველომ სომხეთს მხოლოდ სამი ვაგონი ნავთი მისცა. იმ გაზეთმა, რომელიც ეს საყვედური შემოგვითვალა, ძალიან კარგად უწყის, რომ საქართველოს არ შეუძლიან ნავთის მიცემა ორი გარემოების გამო: ჯერ ერთი, საქართველოს თვითონაც არა აქვს ნავთი, რაც თუნდ იმით მტკიცდება, რომ ჩვენი რკინის გზები და მრავალი სხვა წარმოება გადავიდა ხის და ნახშირის სათბობზე; მეორე ის გახლავთ, რომ ბაქო არ გვაძლევს ნავთს სწორედ იმ მიზეზით, ვითომ ჩვენ ამ ნავთს სომხეთს და ვრანგელს ვუგზავნიდეთ. სომხურმა პრესამ იცის ეს გარემოება, მაგრამ იგი მაინც ჩივის და წუწუნებს. ალბად ამ ჩივილით მას იმის თქმა უნდა, რომ რაკი სომხეთი უნავთოდ დარჩა, საქართველომაც უნდა გაიზიაროს მისი გაჭირვებაო.

მეორე მორიგი აქტი სომხების ეროვნულ საბჭოსი ნიმუშია მათი ტაქტობისა და ულოიალობისა. მოგეხსენებათ, რომ სომეხთა და სხვათა ეროვნული საბჭოს ხელმძღვანელობით გაშმაგებულ კომპანიას აწარმოებენ ეროვნულ უმცირესობის უფლებათა გამო. მათი მოთხოვნილების გარჩევა სხვა დროისთვის გადავდოთ, ხოლო ჯერ-ჯერობით მაინც სათქმელია, რომ მათმა პრეტენზიებმა ყოველგვარ საზღვარს გადააჭარბა. ისინი თხოულობენ ერთ სახელმწიფოში რამდენიმე სახელმწიფოს შექმნას. სომხეთის საბჭო მილიონებს იღებს სომხეთის მთავრობისაგან და ჩვენს ქვეყანაში აწარმოებს სომხეთის, ე. ი. უცხო ქვეყნის საქმეს.

ამ ხანებში რუსულმა ეროვნულმა საბჭომ წინადადება მისცა სხვა ეროვნულ საბჭოებს—სომხურს, ოსურს, ბერძნულს და დანარჩენებსაც—ეროვნულ უმცირესობის დასაცავად შევერთდეთ და საერთო ორგანო დავაარსოთო, სომხურმა საბჭომ სიხარულით ჩაჰკიდა ხელი ამ აზრს. რა უდევს სარჩულად ამ განზრახვას, რა მიზნით იქმნის ახალი ორგანო? მიზანი ცხადია: გაერთიანება და დარაზმვა არაქართველ უმცირესობათა... წინაამდეგ საქართველოსი. სომხური გაზეთი „სლოვო“ ლამობს დაგვიმტკიცოს სრული ლოიალობა და კანონიერება ამ ახალი ორგანოსი; იგი წინდაწინვე აბათილებს ქართველების „გადაჭარბებულს იჭვიანობას“ და მტკიცე იმედს გამოსთქვამს, რომ ჩვენი მთავრობა ხელს არ შეუშლის უმცირესობათა ძალების გაერთიანებას და დარაზმვას. ჩვენ კი გვგონია, რომ „სლოვო“ და რუსულ-სომხური საბჭონი ფუჭი იმედით არიან გატაცებულნი და ვერავის მოატყუებენ ცალიერი სიტყვებით. ყოველ ქართველს და ჩვენს მთავრობასაც კარგად ესმით ნამდვილი მიზანი და ზრახვანი ჩვენი მტერ-მოყვარეთა. სამწუხარო და გასაოცარი მხოლოდ ის არის, რომ სომხური საბჭო ასე მალე და უდროოდ წამოეგო რუსთა საბჭოს ანკესზე. მან ორიოდე კვირაც ვერ მოითმინა, სანამ გამოირკვევოდა ბედი ალყაშემორტყმულ ყარსისა. ღმერთმა სომხეთს განსაცდელი ააცდინოს, მაგრამ ყარსის გახსენება მაინც საჭიროდ მიგვაჩნია იმის დასამტკიცებლად, რომ სომხურ პრესისთვის და სომეხთა ეროვნულ საბჭოსთვის განგებას წაურთმევია ყოველგვარი პოლიტიკური ალღო და უნარი ძალთა აწონ-დაწონვისა და მათი შეთანხმების ქმნისა უკიდურეს ხიფათისას, რომელიც შემუსვრას და სრულს განადგურებას უქადის სომხეთს.

ჩვენი ხალხისა და ეროვნულ უმცირესობათა სასარგებლოდ მიგვაჩნია კიდევ ერთი ძველი და საანბანო ჭეშმარიტების გახსენება და განმეორება: უფლება მხოლოდ იმას ეძლევა, ვინც პირნათლად ასრულებს მოვალეობას. გავიხსენოთ ოსთა, სომეხთა, ებრაელთა და რუსთა ყოფაქცევა იმ დროს როცა საქართველოს წინაშე წამოიჭრა რამდენჯერმე საკითხი მისი ყოფნა-არყოფნისა? დღეს ამის გახსენება საჭირო არ არის, მაგრამ მოკლედ მაინც ვიტყვით, რომ უმეტესი ნაწილი უმცირესობათა გვერდში არ გვიდგა, მათ არ მოუხდია ,,სისხლის მოვალეობა''. წაიკითხეთ თუნდ სიები ომში დაჭრილთა და დახოცილთა. პასუხს იქ იპოვით.

კიდევ ერთი და უკანასკნელი ფაქტი. სამხედრო სამინისტრომ გამოაქვეყნა სია 1900 წელს დაბადებულთა, რომელთაც უნდა მოიხადონ სამხედრო ბეგარა და რომელნიც არ გამოცხადებულან სადაც ჯერ არს, ჩვენ დავთვალეთ ეს სია ეროვნების მიხედვით. შედეგი საშინელი და სამწუხაროა. მარტო თბილისში თავი აურიდებია 1532 ახალგაზდას. აქედან ქართველი გახლავთ 218, ე. ი. 14 პროც., ხოლო ,,ეროვნული უმცირესობა'' შეადგენს 1314, ე. ი. 86 პროცენტს.

ვეკითხებით რუსულ-სომხურ საბჭოებს, „სლოვოს“, საქართველოს მთავრობას და ჩვენს თავსაც: რომელი სამართალი, თანასწორობა და დემოკრატობა მოითხოვს, რომ განსაკუთრებული და გადაჭარბებული უფლებანი მიეცეს სახელმწიფოს ქვეშევრდომთა ერთს ან რამდენიმე ჯგუფს ეროვნულ უმცირესობის რომელნიც დაჟინებით არ ასრულებენ თავიანთ პირველს და უმთავრეს მოვალეობას საერთო სამშობლოს წინაშე?

ქართველმა ხალხმა და მისმა მთავრობამ თავიანთ მეხსიერებაში უნდა დაიდაღონ და სამუდამოდ დაიხსომონ ეს ორი რიცხვი:

14 პროც. და 86 პროც.

საქართველოს ქვეშევრდომი უცხოელნი ყოველგვარი უფლებით სარგებლობენ, ხოლო უმთავრესი მოვალეობა ,,სისხლისა'' სავსებით გადმოუციათ ქართველებისთვის, და ამავე დროს დაჟინებით, ყოველდღე და ყოველთვის მოითხოვენ ზედმეტს, განსაკუთრებულს უფლებას. მაგრამ ჩვენ არსად, არასოდეს და არც ერთ ეროვნულ საბჭოსგან, მათი პრესისგან ან მოღვაწისგან არ გაგვიგონია მოწოდება, რომ ეროვნულმა უმცირესობამ პირნათლად შეასრულოს თავისი მოვალეობა წინაშე საერთო სამშობლოსი. ამ ხალხის ახირებულ პრეტენზიებს დაუსრულებელ ყვირილს საქართველომ მოკლე პასუხი უნდა გასცეს: უფლებაში ჩვენ თანასწორნი ვართ, თუმცა მოვალეობას თქვენი მხრით ასიდან მხოლოდ თოთხმეტი ასრულებს. იკმარეთ ეს უთანასწორობა, თორემ იძულებულნი ვიქნებით გაგათანასწოროთ ქართველ ხალხთან და იმდენი მოგიძღვნათ, რამდენსაც დაიმსახურებთ.

ბათომის საბაჟო.

მენშევიკების მოქმედების ფარდის ყოველი ახდა ამჟღავნებს ამ ხალხის სრულს უმწეობას. მმართველ ხელის უფლებას არ ჰყოფნის, არც მორალური ძალა და არც პოლიტიკური წესიერება რომ მმართვის სისტემაში განამტკიცოს სახელმწიფოებრივი რეზონის პრიორიტეტი, ამის გამო ჩვენში სწარმოებს შეუწყვეტელი ბრძოლა ანონიმურ კოლექტივებსა და ოფიციალურ მთავრობის შორის, და ხშირად დამარცხებული ეს უკანასკნელი რჩება. ქვეყანამ არ იცის, ვინ არის მდგომარეობის ნამდვილი ბატონი: მთავრობა, თუ კოლექტივი; მთავრობა, თუ რომელიმე პროფესიული კავშირი, ან გვარდიის შტაბი.

იჩაგრება სახელმწიფოს ინტერესი, ხალხი და ქვეყანა ზარალობს ამ ფარული მმართველი ძალების ძლევამოსილობით. მთავრობა კი არ ხმარობს რაიმე რადიკალურ საშუალებას, რომ კვლავ მაინც შეუძლებელი გახადოს ამგვარივე მოვლენის განმეორება. პირიქით იგი საბოლოო ანგარიშში სწორედ ამ ძალებს ეყრდნობა, რის გამოც ქვეყანას საბუთი ეძლევა იფიქროს, რომ აქ არის ფარული შეთქმულობა შინაური ბოლშევიკური სუფევის მოსამზადებლად.

ბათომის საბაჟოს ისტორია ცოცხალი ილუსტრაციაა იმ გაუტეხელი ბრძოლის რომელიც სწარმოებს მენშევიკების სამეფოში სახელმწიფოებრივ მოსაზრებისა და პარტიული თუ ნახევრად პარტიული ორგანიზაციების ანგარებას შორის და იმისა, თუ როგორ ძლევს პირველს ეს უკანასკნელი. ამ მაგალითზე სჩანს, თუ რა შორს წასულა, ფუნქციათა აღრევა და მეთაურთა უთავბოლობა, თუ როგორ დაცემულა სახელმწიფოებრივი მორალი და სადამდე, მიუღწევია გახრწნილებას.

ბათომის ჩვენს ხელში გადმოსვლის დღეს,—7 ივლისს—ბათომის საბაჟოს სამუშაოზედ მთავრობამ დააყენა საქართველოს საბაჟოების შრომის არტელი, რომელიც მოქმედებს განსაზღვრული წესდებით. არტელს ევალება, თანახმად 1909 წლის 24 ენკენისთვის ფინანსთა მინისტრის მიერ დამტკიცებული წესდებისა, დაცვა საბაჟოს საწყობებისა და ყველა იმ საქონელისა, ამანათებისა და სხვათა, რომელიც საბაჟოში შემოდის. არტელი პასუხს აგებს საქონლის დაცვაში, მის ხელუხლებლობაში და გაფუჭებაში. ყოველივე ამის სათავდებოთ, არტელს სალაროში საწინდარი შეაქვს. საბაჟოს ყველა საპასუხისმგებ ადგილზე, არტელს ჰყავს დარჩეული სპეციალისტები. არტელი ამ მხრივ დიდ დახმარებას უწევს სახელმწიფოს. არტელის დადებით თვისებაზე ჰკიდია საბაჟოს სახელი და მისი მუშაობის ნაყოფიერება. არტელს დამსახურებული უნდა ჰქონდეს ნდობა, როგორც შინაურ, ისე გარეშე ვაჭარ-მრეწველთა და აგრეთვე საბაჟო კომიტეტებთა და გემთა კონ-

დღეს.

პოლონეთის მთავრობამ პროტესტი განაცხადა ელჩთა კონფერენციის მიერ დანციგის ავტონომიურ ქალაქად აღიარების გამო.

„ზიბის“ ცნობით ბოლშევიკები ოდესას ტოვებენ.

შვეციაში მთავრობის კაბინეტის კრიზისია.

ფინეთი ერთა ლიგაში შესვლას შუამდგომლობს.

ერთა ლიგა საერთაშორისო სასამართლოს აარსებს.

ზაქათალაში რუს ბოლშევიკების ახალი სამხედრო ნაწილები შევიდენ.

წერილები.

მეთაური: უფლება და მოვალეობა.

ბათომის საბაჟო.

გ. გვაზავა: ერთა ლიგის გარშემო.

ფელეტონი: როგორ აიღო გვარდიამ საბაჟო.

ალ. ასათიანის სიტყვა დამფუძ. კრებაში.

ჩვენი კორესპონდენტები: ოთარიან ჯანსალი.

ტორებისა, როდესაც საქმე პორტის ქალაქს ეხება ყველა ამ თვისებას უალრესად უპასუხებდა ის შრომის არტელი, რომელიც ბათომში მუშაობდა. მისი მუშაობა დიდათ სასარგებლო გამოდგა ბათომის საბაჟოსთვის. არტელს ესმოდა ბათომის მნიშვნელობა, რომ ევროპის ვაჭრობის და ინდუსტრიის ნაწარმოები პირველად ამ კარებით შემოდიოდა საქართველოში და ყოველ ღონეს ხმარობდა, რომ უცხოელებს წუნი არ დაედვათ და უბრალო მიზეზის გამო ჩვენთვის ზურგი არ შეექციათ. არტელის სასახელოდ უნდა ითქვას, რომ მას თვის მიზნისთვის მიუღწევია. აქვს სრული ნდობა ყოველის მხრით და ამ შვენებს მოვალეობის პირნათელი შესრულება. სხვა კიდევ რა უნდა ყოფილიყო საჭირო, რომ არტელს არ დაეკარგოდა ბათომის საბაჟო!!. რა ყოფილა საჭირო და, გვარდიის შტაბის და პროფესიული კავშირის უმადობა და უასგარობა; რა ყოფილა საჭირო და ფარული მმართველი ძალების კეთილგანწყობილება და არა მთავრობის წყალობა!! ბათომის პროფესიულმა კავშირმა და გვარდიის შტაბმა მოიწადინეს შრომის არტელის გადაყენება და ბათომის საბაჟოს სამუშაოს ხელში ჩაგდება. მოიწადინეს და ჩაიბარეს კიდეც.

რა უყოთ, რომ ხიშტიან გვარდიას არ ენდობამ არც ვაჭარ მრეწველთა წრე და არც გეთა კომპანიები; რა უყოთ, რომ გვარდია—არტელი არ აურჩევია იმ წრეს, რომლის საქონლის დარაჯობას ეს გვარდია ძალით ითვისებს, რა უყოთ, რომ იგი არ აურჩევია არც ბათომის საბირჟო კომიტეტს! ყოველივე ეს ბურჟუაზიული მოგონებაა: არჩევნები, ნდობა, ცოდნა, ფული, საწინდარი, უფლება და ფუნქციათა დანაწილება!! საამდროვოა და პროლეტარულიც—მოკლე და სწაფიც მხოლოდ ხიშტი და ძალა... და ჩენი რესპუბლიკის მთავრობა თვის 21-ის სხდომაზე ადგენს: მოიხსნას შრომის არტელი და ჩადგეს გვარდიაო!!! ნდობა, ცოდნა, უფლება და ფუნქციათა დანაწილება იქაც ვერ ჰპოვებს ძომავს!? მაშ გაუმარჯოს ანარქიას და ძალმომრეობას!!!

რაც ბათომის პორტმა ამით მოიგოს, ას ბოლოს ეკონომიურ თათბირზე, ვიანგარიშოთ?..

როგორ აიღო გვარდიამ საბაჟო.

არტელის დანიშვნა

თანახმად მთავრობის განკარგულებისა, თბილისის საბაჟო 3 ივლისის თარილით და № 726-ითა წინადადებას აძლევს საქართველოს რესპუბლიკის საბაჟოებთან არსებულს შრომის არტელს ბათომში გაემგზავროს საბაჟოს მოხელებთან ერთად, საბაჟოს მისაღებაი. არტელი ბათომში მიდის და ივლისის 7-ს ჩაიბარებს საბაჟოს ყველა საწყობს (რიცხვით 26-ს); დაკისრებული ფუნქციის ასასრულებლად იგი 130 მუშას დაიჭერს.

შტაბი, კავშირი, კომისარი.

ბათომის გვარდიის შტაბი და ბათომის პროფესიონალი კავშირი საბაჟოზე იერიშს მიიტანენ შეეცდებიან არტელის გადაყენებას და მის ადგილის დაჭრას. ამას მოჰყვება, თუ თან ახლავს, საგანგებო კომისარის, ბ-ნი ჩხიკვიშვილის ბათომის საბაჟოს გამგისადმი წინადადება, 11 ივლისის თარილით, № 137 ითა, რომ საბაჟოს სამუშაოდან არტელი მოეხსნათ და მისი ფუნქციები პროფესიულ კავშირსათვის გადაეცათ. საბაჟოს გამგე ამ ამბავს აცნობებს ფინანსთა და ვაჭრობა-მრეწველობის სამინისტროს. სამინისტრო 26 ივლისის თარილით და № 3600 ბათომისა და ბათომის ოლქის საგანგებო კომისარს უგზავნის შემდეგ ქაღალდს:

როგორც თქვენც გემახსოვნებათ იმ თათბირის გადაწყვეტილებით, რომელიც მოწვეული იყო თქვენ მიერ ქ. თფილისში იმ წესების შესამუშავებლად, თუ რა წესით უნდა მომხდარიყო ბათომისა და მისი ოლქის დაწესებულებათა მიღება-ჩაბარება, საბაჟო ნაწილის მმართველ ა. მიქაძეს, როგორც უწყების წარმომადგენელს, დაევალა წაეყვანა ბათუმში, როგორც მოხელეები, აგრეთვე ის პირნიც, რომლებსაც ახლო კავშირი აქვთ საბაჟოსთან; მან. მართლაც, გაგზავნა ბათომში საუკეთესო მოხელენი და აგრეთვე საბაჟოსთან არსებული შრომის არტელიც, რომლის გამგეობამაც გამოიწვია სხვა და სხვა საბაჟოებიდგან საუკეთესო საქმის მცოდნე პირები და საბაჟოს მოხელეებთან ერთად შეუდგა საწყობების და იქ მოთავსებულ საქონლის მიღებას, რაც დღემდე რიგზე და წესიერად გრძელდება და ამ მხრივ მან, არტელმა, თავისი ცოდნით და გამოცდილებით დიდი დახმარება გაუწია საბაჟოს. მაგრამ ბათომის პროფესიონალურმა კავშირმა მოინდომა და მიიღო კიდეც ზომები, რომ ზემოხსენებული არტელი მოხსნილიყო და ყოველგვარი სამუშაო ბათომის საბაჟოსთან მას, კავშირს, გადასცემოდა. ასეთივე წინადადებით მიგიმართავთ თქვენ 11 ივლისის 1920 წ. № 137 ბათომის საბაჟოს გამგისათვის. რა თქმა უნდა უარტელოთ საბაჟოს არსებობა არ შეუძლია, მაგრამ არტელის მოვალეობის ასრულება არ შეიძლება დაევალოს ყველას, თუნდ პროფესიონალურ კავშირის მერ წამოყენებულ საბაჟოსათვის უცნობ და საქმეზე გაუცნობელ პირებს.

თანახმად 24 ეკენ 1909 წ. ფინანსთა მინისტრის მიერ დამტკიცებულ არტელის სამუშაოებზე დაშვების პირობების მე 5 § არტელს ევალება დაცვა, როგორც საბაჟოს საწყობებისა, აგრეთვე ყველა იმ საქონელისა, ამანათებისა და სხვათა, რომლებიც შემოდის საბაჟოში და ის ყოველ მხრივ პასუხს აგებს საქონელის დაცვაში, ხელუხლებობაში, გაფუჭებაში და სხ. საქონლების საბაჟოს საწყობებში შემოტანისწამიდგან მის საბაჟოს ფარგლებიდან გაშვებამდის ვაჭრები საქონლებს ანდობენ ხოლმე საბაჟოს და ეს უკანასკნელიც მას ანდობს იმ პირებს, რომლებსაც იცნობს, ენდობა და ამ შემთხვევაში კი არტელის გამგეობას. ამ უკანასკნელსაც იმიტომ ნდობენ ხოლმე ვაჭრებიც, რომ ის საბჭოს ნდობით არის აღჭურვილი. იციან, რომ ის, არტელი, ნაზად და სათუთათ მოექცევა ხომლე მათზე ჩაბარებულ საქონელს, არ დაკარგავს მას. არ გაუფუჭებს ღირსებას და სხ. წინააღმდეგ შემთხვევაში უხდის პატრონს მაშინვე მის ღირებულობას და თუ ეს ნდობა ვაჭრებს საბაჟოსადმი და მის არტელისადმი არ ექნა, თუ იმედი საქონლისადმი კარგათ მოპყრობისა და მის ხელუხლებლობისა და დაკარგვის დროს კი ანაზღაურების მათ გაუქარწყლდათ, მაშინ საქონელსაც არ მოიტანენ, აღებ-მიცემობაც შეფერხდება და საბაჟოს არსებობასაც მიზანი არ ექნება.

თუ მივიღებთ მხედველობაში იმ გარემოებას, 1) რომ უკვე ორი წელიწადია ხსენებული არტელი აწარმოებს ფრიად საპასუხისმგებლო მუშაობას რესპუბლიკის სხვა და სხვა საბაჟოებში და ამ ხნის განმავლობაში მის მიერ საქმის რიგიანად დაყენებით, მცოდნე პირთა მოწვევით და მუშაობის წესიერად წარმოებით, საბაჟო უწყებისადმი არავითარ პრეტენზიას არ ჰქონია ადგილი საქონლის გამტან მიმღებთაგან, და თუ ყოფილა ასეთი შემთხვევა, ის მაშინვე გამოსწორებული ყოფილა საბაჟოს წინადადებით. 2) რომ წარსული მუშაობით არტელმა სრულიად დაამტკიცა თავისი გამოცდილება, თავდადებული და პატიოსანი მოქმედება. 3) რომ არტელის მოქმედებაში არავითარ საზარალო და საქმის შემაფერხებელ მოვლენას არ ჰქონია ადგილი, 4) რომ არტელი აწარმოებს სამუშაოს თანახმად სატარიფო პალატის მიერ დამტკიცებულ ნიხრისა და 5) რომ არტელი უკვე ორ კვირაზე მეტია ფაქტიურათ აწარმოებს საბაჟოსთან ერთად ბათუმის საბაჟოს მიღების მძიმე საქმეს და შესაფერისი ნაყოფიც გამოიღო მისმა ასეთმა მუშაობამ, მაშინ აშკარა იქნება, რომ ასეთი არტელის თავის ადგილზე დატოვება მე მეტად სასურველად მიმაჩნია, რაზედაც, იმედია, თქვენც დამეთანხმებით საქმის საფუძ. გაცნობ. შემდეგ. მაგრამ, ანასთანავე უმატებ, რომ ეს არტელი იქნება დატოვებული ბათუმის საბაჟოსთან, თუ დაშვებული იქნება სხვა რომელიმე, გარეშე, არტელი ყოველ შემთხვევაში საჭიროთ მიმაჩნია დაცული იქნეს 24 სეკტემბრის 1908 წ. ფინანსთა მინისტრის მიერ დამტკიცებული პირობები არტელების სამუშაოებზე დაშვების შესახებ და განსაკუთრებით კი მათი მე 3 §, რომელიც გულისხმობს, იმას, რომ არტელს უნდა ირჩევდეს არა რომელიმე ორგანიზაცია, თუნდა პროფესიონალური კავშირი, არამედ ის ვაჭრები, რომლებთაც დამოკიდებულება აქვთ საბაჟოსთან, სააგენტოები, გემთა კონტორები და სხვები ადგილობრივ საბირჟო კომიტეტთან შეთანხმებით და ეს არჩევნები კი დამტკიცებულ და დადასტურებული უნდა იქნეს ჩემ მიერ. თქმა არ უნდა იმას, რომ არჩეულმა არტელმა უნდა შეიტანოს სალარომში საწინდრათ თანხა, რომლის რაოდენობა გამომუშავებული უნდა იქნეს საბაჟოს გამგესთან შეთანხმებით. ნამდვილს ხელს აწერენ: ფინანსთა და ვაჭრობა მრეწველობის მინისტრის მაგიერ ს. ავალიანი. ვაჭრობა მრეწველობის სამინისტროს საბაჟო ნაწილის უფროსი ბ. მიქაძე და მდივანი კეკელიძე“.

ბ-ნი ავალიანი ბათომში.

ფინანსთა მინისტრის ამხანაგი ბ-ნი ავალიანი ჩამოდის ბათომში, საქმის გამოსარკვევად. მისი თავმჯდომარეობით იგი ადგენს ერთგვარი კომისიას, რომელშიაც მონაწილეობას იღებდნენ ბათომის შრომის კომისარი, საბაჟო ნაწილის უფროსი—მიქაძე, ქ. ბათომისა და ბათომის ოლქის საგანგებო კომისარი და სხვანი. კომისიამ ყოველ დ მიუდგომლად სცნო კავშირის-შტაბის პრეტენზია და ყველაფერში მხარი დაუჭირა შრომის არტელს. საგანგებო კომისარმა ისიც კი განაცხადა, რომ იგი საქმეს ხელს თავს გაანებებდა, თუ არტელის ფუნქცია გვარდიას არ გადაეცემოდა. ბ-ნმა ავალიანმა კიდევ განაცხადა რომ იგი მთავრობას ამ საგანზე მაინც წარუდგენს მოხსენებას და დასძინა, რომ იგი და მისი უწყება ყოველგვარ პასუხისმგებლობას აირიდებდა, თუ არტელის ადგილს საბაჟოს საწყობებში გვარდია დაიჭერდა. მთავრობაში მოხსენების წარდგენამდე ფინანსთა მინისტრის ამხანაგი შეკითხვა შრომის სამინისტროს ამ საგნის თაობაზე.

შრომის სამინისტროს აზრი.

6 აგვისტოს თარილით და № 6066-ითა, შრომის სამინისტრო ატყობინებს ფინანსთა და ვაჭრობა-მრეწველობის სამინისტროს, რომ „იგი მომხრეა რომ არტელი დაშვებულ იქნეს ბათომის საბაჟოში სამუშაოდ და მოითხოვს მხოლოდ რომ არტელმა მუშები არ აიყვანოს პროფესიული კავშირისა და შრომის ბირჟის გარეშე.

ბ-ნი ავალიანის მოხსენება.

ბ-ნი ავალიანი 12 აგვისტოს თარილით და № 3990 თა შემდეგ მოხსენებას წარადგენს მთავრობაში:

„თუ რომ ჩვენმა საბაჟომ, მიუხედავათ მრავალ გვარ და რთულ დაბრკოლებათა, რომლებიც დღიდან დაარსებისა მათ განიცადეს, მიუხედავათ მოხელეთა სიმცირისა და მოუმზადებლობისა ძირის ყოველივე დაბრკოლება და პირნათლად ასრულეს თავისი მოვალეობა სამშობლოს წინაშე, უნდა ვსთქვათ, რომ ამაში თავისი წვლილი აქვს შეტანილი და შრომა მიუძღვის მათთან არსებულ შრომის არტელსაც.

რას წარმოადგენს საზოგადოთ არტელი საბაჟოებისათვის.

თანახმად 24 ენკენისთვის 1909 წლის ფინანსთა მინისტრის მიერ დამტკიცებულ არტელის სამუშაოებზე დაშვების წესდების მე-5 §-სა არტელს ევალება დაცვა, როგორც საბაჟოს საწყობებისა აგრეთვე ყველა იმ საქონლებისა, ამანათებისა და სხ., რომლებიც შემოდიან საბაჟოში და ის ყოველ მხრივ პასუხს აგებს საქონლის დაცვაში ხელუხლებლობაში და გაფუჭებაში, საქონლების საბაჟოს საწყობში შემოტანის წამიდგან მის საბაჟოს ფარგლებიდან გაშვებამდის. ყოველივე საპასუხისმგებლო ადგილებზე, მაგ. საწორებზე, დამღების და ნიშნების გადასაკრავ და საქონლის გადასაწონ, გასახსნელ და დასახედ ადგილებზე და სხ. მას, არტელს, უნდა ჰყავდეს დაყენებული სპეციალისტი თავისი წევრი, რომელიც უწევს მუშაობაში ხელმძღვანელობას უბრალო მუშებს. ყოველივე ამას გარდა არტელის ყოველი წევრი ვალდებულია დახელოვნებული იყოს საქონლის ტარიფით ნ შ ფურდების საქმე, მ.

ზემომოყვანილი წესდების მე-3 §-ძალითვე საბაჟოსთან მომუშავე არტელს ირჩევს ის მოვაჭრენი, რომელთაც საბაჟოსთან დამოკიდებულება აქვთ, სააგენტოები, გემთა კანტორები და სხ. ადგილობრივ საბაჟო კომიტეტთან შეთანხმებით და ეს არჩევნები შემდეგ მტკიცდება ფინანსთა მინისტრის მიერ, რის შემდეგ არჩეულ არტელს შეაქვს სალაროში საწინდრათ მათზე ჩაბარებულ საქონლის დაკარგვა-გაფუჭების უზრუნველ საყოფათ მისი და საბაჟოს მიერ გამომუშავებულ განსაზღვრული რაოდენობის თანხა, ვინაიდან თვით ხაზინა გროშ-კაპიკსაც არ უხდის საქონლის პატრონს არა თუ რაიმე უბრალო ხიფათის დროს, არამედ ცეცხლისაგანაც კი რომ განადგურდეს მისი საქონელი, საზოგადოთ ყველაფერი ამნაზღაურებელი არტელია.

რა თქმა უნდა იმ საბაჟოს საქმე კარგათ წავა და პირნათლად შეასრულებს თავის დანიშნულებას, რომელსაც ამგვარი არტელი ჰყავს. საბაჟოსა და ვაჭრების შორის დამოკიდებულებაში უმთავრესი ადგილი ნდობას უკავია, მოვაჭრეები იმიტომ ნდობენ საბაჟოს, რომ იციან მასთან მომუშავე არტელი, რომელიც არჩეულია ადგილობრივი ვაჭრების მიერ ნაზად და სათუთად მოექცევა ხოლმე მათზე ჩაბარებულ საქონელს, არ დაკარგავს მას, არ გაუფუჭებს ღირსებას და სხ. წინააღმდეგ შემთხვევაში უხდის პატრონს მაშინვე მის ღირებულებას და თუ ვაჭრებს ეს ნდობა საბაჟოსადმი და მის არტელისადმი არ ექნა, თუ იმედი საქონლისადმი კარგად მოპყრობისა და მისი ხელუხლებლობისა და გაფუჭება-დაკარგვის შემთხვევის დროს კი ანაზღაურებისა მათ გაუქარწყლდათ, მაშინ საქონელსაც არ მოიტანენ, აღებ-მიცემაც შეფერხდება და საბაჟოს არსებობასაც მიზანი არ ექნება.

ჩვენდამი რწმუნებულ რესპუბლიკის საბაჟოებსაც ჰყავს ამგვარი შრომის არტელი, რომლის წესდება დამტკიცებულია სათანადო დაწესებულების მიერ და რომელიც მიზნათ ისახავს საქართველოს საბაჟოებთან საბაჟო სამუშაოების წარმოებას, მისი ურთიერთობა და დამოკიდებულება ამა თუ იმ საბაჟოსთან განისაზღვრება მის და საბაჟო უწყების მიერ ფინანსთა მინისტრის ნებართვით, [illegible] განსაკუთრებულ ხელშეკრულებით (§ 2). ხსენებული არტელი უკვე ორი წელიწადია აწარმოებს ფრიად საპასუხისმგებლო მუშაობას რესპუბლიკის სხვა და სხვა საბაჟოებში და ამ ხნის განმავლობაში მის მიერ საქმის რიგიანად დაყენებით, მცოდნე პირთა მოწვევით და მუშაობის წესიერად წარმოებით, საბაჟო უწყებისადმი არავითარ პრეტენზიას არ ჰქონია ადგილი საქონლის გამტან-მიმღებთაგან და თუ ყოფილა ასეთი შემთხვევა რომდისმე, ის მაშინვე გამოსწორებულა არტელის მიერ საბაჟოს წინადადებით: ამ ხნის განმავლობაშივე არტელის მოქმედებაში არავითარ საზარალო და საქმის შემაფერხებელ მოვლენას არ ჰქონია ადგილი და თავისი წარსული მუშაობით მან სავსებით დაამტკიცა თავისი გამოცდილება, თავდადებული და პატიოსანი მოქმედება და დაიმსახურა ნდობა, როგორც მთავრობისა, აგრეთვე კერძო ვაჭრებისაც ამის გარდა აღსანიშნავია ისიც რომ ხსენებული არტელი აწარმოებს სამუშაოს თანახმად სატარიფო პალატის მიერ დამტკიცებულ ნიხრისა.

ქ. ბათუმის გადმოცემის დროს ჩემდამი რწმუნებულ სამინისტროს საბაჟო ნაწილის უფროსს ბ. მიქაძეს როგორც საბაჟო უწყების წარმომადგენელს დაევალა წაეყვანა ბათომში, როგორც მოხელეები, აგრეთვე ის პირნიც, რომელთაც, საბაჟოსთან ჰქონდათ ახლო კავშირი; მან მოხელეებთან ერთად გაგზავნა ბათომში ხსენებული შრომის არტელიც. რომლის გამგეობამაც გამოიწვია სხვა და სხვა საბაჟოებიდგან საუკეთესო საქმის მცოდნე პირები და საბაჟოს მოხელეებთან ერთად შეუდგა საწყობების და იქ მოთავსებულ საქონლის მიღებას და ამ მხრივ მან, არტელმა, თავისი ცოდნით და გამოცდილებით დიდი დახმარება გაუწია საბაჟოს და შემდეგაც ფაქტიურად აწარმოებს ყოველივე საბაჟო სამუშაოს. მე ბათუმში მოგზაურობის დროს ადგილობრივ შევისწავლე ეს საკითხი და პირადი დათვალიერების და დაკვირვებით დავრწმუნდი ხსენებული არტელის მიერ მასზე დაკისრულ მოვალეობათა პირნათლად შესრულებაში, წესიერებაში, საქმიანობაში და იმ დახმარებაში, რასაც ისინი არტელის წევრები, უწევენ საბაჟოს [illegible]

„ერთა ლიგის“ გარშემო.

მე მასიამოვნა ბ. ა. ქორქოლიანის წერილმა („ერთობა“ № 239). სასიამოვნოა ის, რომ ერ. დემ. ფრაქციის წინადადება, შეტანილი დამფუძნებელ კრებაში საქართველოს წარმომადგენლების გაგზავნის შესახებ ერთა ლიგაში, არ დარჩა უყურადღებოდ. ასეთი წერილი, მიუხედავად მისი შინაარსისა, ემსახურება საზოგადოებრივ აზრს იწვევს მასში ინტერესს და აღვიძებს ცნობის მოყვარეობას. სიჩუმეს მაინც სჯობია.

სამწუხაროა მხოლოდ ის, რომ სამასხური არც ისე კარგია, როგორიც მოსალოდნელი იყო. ბ. ქორქოლიანის წერილი სავსეა შეცდომებით. მაგრამ შეცდომების გასწორებაც შეიძლება.

ავტორის სიტყვით, ჩვენს პარიზის დელეგაციას თურმე შეუტანია თხოვნა ერთა ლიგაში საქართველოს მიღების თაობაზე, მაგრამ საზოგადოების კომიტეტისაგან (?) მიუღია პასუხი, რომ ვითომდა ამისთანა შუამდგომლობა უნდა აღძრას მთავრობამ (?); მერე საქართველო ჩარიცხული იქნება კანდიდატად (?!), თუ იგი აკმაყოფილებს საზოგადოების წესდების ერთ საყურადღებო მუხლს ამ ბ-ნ ქორქოლიანს კარგად არ ახსოვს ეს მუხლი, მაგრამ მჯერა, რომ იქ ლაპარაკი უნდა იყოს იურიდიული ცნობაზე, რომელიც ვითომდა წინ უნდა მიუძღოდეს ერთა ლიგაში*) შესვლას.

ვარწმუნებ ბ-ნ ქორქოლიანს, რომ იგი სრულებით შემცდარია. ჯერ ერთი, საზოგადოების „კომიტეტი“ არ არსებობს; ასეთი ტერმინი ლიგის ხელშეკრულებაში არსად ნახსენები არ არის; შემდეგ; არ არის არსად ნახსენები „კანდიდატობაც“. რის კანდიდატი, რომელი კანდიდატი? ეს შემეცნება სრულებით შეუფარდებელია ხელშეკრულების პრინციპებთან...

„შამდგომლობა მთავრობამ უნდა აღძრასო“. ესეც შემცდარი აზრია. არ შეიძლება მიგვითითოთ, სად და რომელი მუხლი ამბობს ამას?!

ყველაზე უფრო საინტერესოა ის რომ ვითომდა ლიგის ხელშეკრულებაში ყოფილა „ერთი საყურადღებო მუხლი“, რომელიც მოითხოვს იურიდიულ ცნობას... უკაცრავად ვარ, მაგრამ არ შეიძლება დამისახელოთ ეს „საყურადღებო მუხლი“? ამას თქვენ ვერ დამისახელებთ, და იცით რატომ? იმიტომ, რომ ასეთი მუხლი არ არსებობს.

საზოგადოდ უნდა მოგახსენოთ, რომ უწინდელი შემეცნება საერთაშორისო ცნობისა ახლა სავსებით გამოცვლილია. უწინ ეს იყო უფლება ინდივიდუალირი, ახლა ის არის—კოლლექტიური. ახლა ფაქტი ერთა ლიგაში შესვლისა იმავე დროს არის საერთაშორისო ცნობა სახელმწიფოსი. შესვლა კი შეუძლია ყოველ ერს, რომელსაც კი აქვს დამოუკიდებელი მართვა-გამგეობა, როგორც ამას პირდაპირ აღიარებს პირველ სახელი ლიგის ხელშეკრულებისა. ვერავითარ სხვა მოთხოვნილებას იქ ვერ იპოვით. საქართველო ამ ერთად ერთ მოთხოვნილებას დიდი ხანია, რაც აკმაყოფილებს. კიდევ მეტს ვიტყვი: ჩვენა გვაქვს დემოკრატიული წყობილება, მაშასადამე, ჩვენთვის ფორმალურად ერთა ლიგის კარი ღიაა. ამისთანა პირობებში ჩვენ რად უნდა დავხეტიალებდეთ, მთელის წლობით, პარიზში და ლონდონში, რად უნდა ვხარჯოთ აუარებელი ფული, როცა მეორე გზა, რომელზე დაც მე მიგითითებთ, უფრო სწორია და უფრო მიზან შეწონილი?

არგია კიდევ, რომ გვამცნეთ ჩვენი, დელეგაციის მოღვაწეობა პარიზში. აქამდე ამბობდნენ, რომ დელეგაცია, აგერ ორი წელიწადია, უსაქმოდ ჰზის და არაფერს აკეთებსო. ეხლა ვიცით, რომ დელეგაციას რაღაც მიუწერია ერთა ლიგისთვის და რაღაც პასუხი მიუღია. ეს საინტერესოა, ამას მოიხსენიებს ისტორია და შესაფერი ადგილი ექნება ბ ნ ჩხეიძის ბიოგრაფიაში. მაგრამ ნება მომეცით ეს მიწერ-მოწერა არ ჩავთვალო საერთაშორისო უფლების ნორმად. აქ სხვა და სხვა მოვლენაა—შუა უდევს დიდი ზღვარი.

საზოგადოდ ჩვენ ძალიან მწყრალადა ვართ საერთაშორისო უფლებასთან. მაგალითს იძლევა იგივე ბ. ქორქოლიანი. იგი ამბობს—საერთაშორისო შრომის ბიუროში შეიძლება გავგზავნოთ ოთხი კი არა, სამი კაციო. ჯერ ერთი, შრომის ბიუროში ჩვენ ვერავის გავგზავნით, ჩვენ შეგვიძლია გავგზავნოთ წარმომადგენლები მხოლოდ შრომის კონფერენციაში, კონფერენცია სხვაა, ბიურო კიდევ სულ სხვა. ბიუროს ჩვენ შეგვიძლია გავუგზავნოთ მხოლოდ სია ამორჩეულ პირებისა, და არა თვითონ პირები.

და ბოლოს ბ. ქორქოლიანი გვირჩევს გავგზავნოთ წარმომადგენლები „პროფესიონალურ კავშირთა საერთაშორისო -ყრილობაზე“. შეიძლება, რა საკვირველია, აქაც გავგზავნოთ [illegible] იმდენს ვგზავნით დაგვიძლევს [illegible] რომ ერთით მეტი ან ერთით ნაკლები დიდ ზიანს არ მოგვაყენებს. მხოლოდ ამისთანა ყრილობას არა აქვს საერთაშორისო უფლებრივი საფუძველი. ერთა ლიგა და შრომის კონფერენცია ემყარება საერთაშორისო უფლებას, პროფეს. კავშირთა ყრილობა კი არის უბრალო ყრილობა, მოკლებული საერთაშორისო უფლების ნიადაგსა. პირველს ჩვენთვის დიდი და გარდამწყვეტი მნიშვნელობა აქვს. მეორეს კი—თითქმის არავითარი. კარლ კაუცკიმ ეხლახან სთქვა: „იმედი ნუ გაქვსთ ინტერნაციონალისო“,—ბ. რენოდელმა კი გვირჩია: „ეცადეთ ახლავე შეხვიდეთ ერთა ლიგაშიო“...

ჩემი თუ არა გჯერათ, თქვენს მასწავლებლებს მაინც გაუგონეთ!

გ. გვაზავა.

უცხოეთში

საფრანგეთი და საქართველო.

ფრანგულ ჟურნალში „ლ'ექსპორტატორ ფრანსე“-ში მოთავსებულია შემდეგი წერილი: „საქართველოს მთავრობამ მოაწყო ეკონომიური წარმომადგენლობა საფრანგეთში იმ მიზნით, რომ საფრანგეთ-საქართველოს შორის შეკრას მჭიდრო ეკონომიური კავშირი. საქართველო წარმოადგენს საყურადღებო ბაზარს ჩვენი ქარხნების ნაწარმოებისათვის: სახელდობრ სამეურნეო იარაღებისას, რკინის გზის მასალებისას, სპილენძის საქონლებისას და სხვა.

თავის მხრით საქართველოს შეუძლია მოგვაწოდოს აბრეშუმის ჭარკი, მარგანეცი, გადამუშავებელ ტყავი, თამბაქო და ტყე.

საჭიროა დავამყაროთ უფრო სწორი მიმოსვლა გემების შეწყობით საქართველოს ისეთს ნავსადგურებში, როგორიცაა ბათომი, ფოთი და სოხუმი, და გავძლიეროთ აგრეთვე საბანკო ოპერაციები.

ინგლისმა და იტალიამ ადრიდანვე შეაფასეს საქართველოს ეკონომიური მნიშვნელობა და ამ მხრივ დიდს უნარს იჩენენ; მხოლოდ ჩვენ ვაგვიანებთ.

ჩვენში საქართველოს ეკონომიური წარმომადგენლად გამოგზავნილია დამფუძნებელი კრების წევრი იოსებ ელიაშვილი“.

ლოიდ ჯორჯი და მცირე ანტანტა.

ტაკი ირონიკო დ დებას ესაუბრა ლოიდ ჯორჯს, რომელმაც მოიწონა მცირე ანტანტის დაარსება. საფრანგეთისა და ინგლისის დამოკიდებულების შესახებ ლოიდ ჯორჯმა განაცხადა: ჩვენ ამ ჟამად უფრო მტკიცე მეგობრულის კავშირით ვართ შეერთებული ვიდრე ოდესმე ყოფილით.

ბოლშევიკების ულტიმატუმი სომხეთისადმი.

სტამბოლიდან მოსული ცნობით ბოლშევიკების მიერ სომხეთისადმი წარდგენილ ულტიმატიუმში მოთხოვნილი იყო გარდა ჯარის გატარებისა სევრის ხელშეკრულებაზე უარის განცხადება და ანტანტასთან დიპლომატიური დამოკიდებულების შეწყვეტა.

სიძვირე ევროპაში.

სტამბოლი. ევროპის უკანასკნელი გაზეთების ცნობით საფრანგეთში მშვიდობიანობის დროსთან შედარებით სურსათის ფასი დღეს 5 ნახევ. ჯერ გადიდდა, ქარხნის ნაწარმოები კი 7-ჯერ. ინგლისში ყოველგვარი საქონლის ფასი საშუალოდ 5 გადიდდა, იტალიაში 7-ჯერ, შეერთებულ შტატებში კი 2 ნახ. ჯერ. (ზიბი).

ბოლშევიკების ახალი ძალები ზაქათალის ოლქში.

ჩვენ გვატყობინებენ:

„რამდენიმე კვირის წინად რუსეთის კომუნისტების ნაწილებმა დასტოვეს ზაქათალის ოლქი და თან წაიღეს აყარებული სიმდიდრე ოლქის მცხოვრებლებისაგან ჩამორთმეული. ყველას ეგონა, რომ ამით დამთავრდებოდა ბოლშევიკების თარეში და შეწუხებული ხალხი მოისვენებდა, მაგრამ თავზარდაცემულ ხალხს ცოტა ხნის ამოსუნთქვის შემდეგ „ესტუმრნენ" წითელი არმიის ახალი ნაწილები. დღეებით ამბობენ, რომ მოსულების უკან სხვა ნაწილებიც არიან, რომელნიც ჯერჯერობით აზერბაიჯანში გაუჩერებიათ.

ესეც ზედმეტი ფაქტი იქნება, თუ როგორი „სიწმინდით" ასრულებენ მოსკოვის ხელშეკრულებას მენშევიკების კონტრაგენტები!

ოდესის ევაკუაცია.

ყირიმში უკანასკნელად მიღებული ცნობების თანახმად ბოლშევიკები ოდესას სტოვებენ: ევაკუაცია გამოიწვია ბოლშევიკური რეჟიმით მოთმინება დაკარგულ ხალხის სისტემატიურმა აჯანყებებმა. ქალაქში ანარქიაა და პანიკაა გამეფებული. (ზიბი).

წერილი საქართველოს შესახებ

ლონდონი. „ტაიმსი" იუწყება, რომ ინგლისურ გაზეთებში მოთავსებულ თავ. ლევან პეტრეს ძე მელიქოვის წერილი საქართველოს შესახებ; ავტორი აღნიშნავს იმ გარემოებას, რომ უკანასკნელ ორი წლის განმავლობაში ინგლისში ბევრს სწერენ საქართველოზე, თავის მხრივ დაწვრილებით ეხება თანამედროვე საქართველოს სახელმწიფოებრივ წესწყობილებას, მის სამხედრო ორგანიზაციას, ბუნებრივ სიმდიდრეს, საგარეო პოლიტიკასა და საბჭოთა რუსეთთან დამოკიდებულებას. „ზიბი".

დეპეშები.

ს. დ. ს. სააგენტ. განყ. ცნობები.

ამერიკის ეკონომიური მდგომარეობა.

ლონდონი. „ტაიმსი" ამერიკის ეკონომიური მდგომარეობის საგანგებო წერილს უძღვნის. გაზეთი სწერს; მეტად საგრძნობი გახდა ომის შედეგები. მრეწველობას არ ძალუძს ომის წინად არ-

თომში საქმეს და განსაკუთრებით კი საქონლის ოპერაციისას და დახმარების ნაცვლად ყოველ ფეხის ნაბიჯზე ხელს გვიშლიან. ჩვენ უპირატესობა უნდა მივცეთ იმ ორგანიზაციას, რომელსაც უკვე აქვს საქმეში გამოცდილება, შესწევს უნარი საქმის გაძღოლისა და შესაფერისი სტაჟიც: ცდა და ლოდინი მანამდე, სანამ ზემოხსენებული ორგანიზაციათა პროფესიონალური კავშირისა და ადგილობრივ გვარდიის სამი წარმომადგენელი აღიჭურვებოდნენ ყოველივე საბაჟო არტელისათვის საჭირო ცოდნით არ შეიძლება, ვინაიდან უცხოეთიდან საქონლების თანდათან დენის გამო ეხლა იქ ყოველ წუთს უაღრესი მნიშვნელობა აქვს ჩვენთვის. და ეს კი თავის მხრივ გვიკარნახებს იქ სავსებით მოწყობილ და მცოდნე აპარატის ყოლას.

ასეთი ყოველმხრივ მოწყობილ აპარატის მქონე ორგანიზაციათ კი უნდა ჩავთვალოთ არსებული შრომის არტელი. რომელიც 8 ივლისიდან ამა წლისა უკვე ფაქტიურად ეწევა ყოველივე სამუშაოს და როგორც ვსთქვით, მეტის მეტად კეთილ სინდისიერად. მით უმეტეს უნდა მიეცეს უპირატესობა ხსენებულ არტელს რომ ის სხვა თავის ღირსებებთან ერთად არ შეიძლება ჩაითვალოს მყვლეფელ ორგანიზაციათაც, ვინაიდან მის მიერ ვაჭრებისგან ფულის გადახდევნება ხდება სატარ. პალატ. მიერ დამტკიცებულ ნიხრის მიხედვით, რომლის გამომუშავების დროს სატარიფო პალატის მიერ დეტალურად იყო გამორკვეული მუშაობის წარმოება და მისი ნამდვილი ღირებულება: სამუშაოებს მი არტელი ასრულებს პროფესიონალურ კავშირის მუშათა საშვალებით. რომელთაც უსწორდება იმავე პალატის მიერ გამომუშავებულ ნიხრის თანახმად; ყველა მუშამოსამსახურენი, რომელთა რიცხვი ყველა განყოფილებაში უდრის 350 კაცს გარდა სპეციალისტებისა, ცენტრალურ პროფესიონალურ კავშირის წევრებათ ითვლებიან და უზრუნველყოფილნი არიან ყოველგვარ უკანონო მოპყრობისაგან ვისგანაც არ უნდა გამომდინარეობდეს ის. აგრეთვე ბევრია მათში გვარდიელებიც და ჯარის კაცებიც.

საბაჟო უწყებამ, მიუხედავათ ყოველივე ზემომოყვანილისა მაინც გაუწია ანგარიში ბ. ჩ ხ ი კ ვ ი შ ვ ი ლ ი ს წინადადებას საბაჟოს სამუშაოების კავშირზე გადაცემის შესახებ და რამდენათაც ეს შესაძლებელი იყო დააკმაყოფილა მისი მოთხოვნილება: მაგ. 1919 წ. დამტკიცებულ ზემოხსენებულ საბაჟო არტელის მე 18 § თანახმად, საბაჟო არტელს ეძლევა განსაკუთრებული უფლება საბაჟოს ფარგლებში

ყოველგვარ სამუშაოს წარმოებისა იმ საქონლებზე, რომლებზედაც საბაჟოს წესები უნდა შესრულდეს, მათი გემიდან ნაპირზე გადმოტანის წამიდგანვე. ვინაიდან საქონლის გემიდან გადმოტანა და იქიდან საწყობში მიტანა შეუძლია ყველას და ეს განსაკუთრებულ დახელოვნებულ მუშებს არ თხოულობს ამიტომ საბაჟომ ეს საწყობ-გარეშე ოპერაციის წარმოება მიუხედავათ ზემოხსენებულ წესდების მოთხოვნილებისა. დაუთმო პროფესიონალურ კავშირს, ხოლო შიგ საწყობში საბაჟო ფუნქციებზე არა სპეციალისტების დაშვება შეუძლებლად სცნო, ვინაიდან ამას მრავალი ზიანის მოტანა შეუძლია ჩვენთვის.

ყოველივე ზემოხსენებულისა გამო მე საჭიროდ მიმაჩნია სახელმწიფოებრივი თვალსაზრისით ბათომის საბაჟოს სამუშაოების შრომის არტელზე გადაცემა, მით უმეტეს, რომ, როგორც ეს სჩანს შრომის სამინისტროს 6 აგვისტოს 1920 წ. № 60066 მომართვიდგან. რომლის ასლს ამასთანავე ვარდგენ, ხსენებული სამინისტროც მომხრეა შრომის არტელი დაშვებული იქნეს ბათუმის საბაჟოში სამუშაოდ და ეს თავისი აზრი მას, სამინისტროს, უკვე უცნობებია ბათუმის შრომის კომისარისათვის: წინააღმდეგ შემთხვევაში ე. ი. თუ ნახსენებ სამუშაოებზე მოხსნილი იქნება ხსენებული შრომის არტელი და ისინი, სამუშაოები, გადაეცემა პროფესიონალურ კავშირს ან ადგილობრივ გვარდიელებს მაშინ არც მე და არც საბაჟო უწყებას არ შეგვიძლია პასუხი ვაგოთ მთავრობისა და საზოგადოების წინაშე იმ შედეგების შესახებ რაც შესაძლოა ამას მოჰყვეს

თან ახლავს: საბაჟო არტელის წესდება, შრომის სამინისტროს მიმართვა და პროფესიონალურ კავშირის მოწმობა.

ხელს აწერენ:

ფინანსთა და ვაჭრობა მრეწველობის მ ი ნ ი ს ტ რ ი

საბაჟო ნაწილის უ ფ რ ო ს ი

მთავრობის დადგენილება.

17 აგვისტოს იმართება მთავრობის სხდომა, მოისმინეს ბ-ნი ავალიანის მოხსენებას და მსჯელობის შემდეგ გამოაქვთ შემდეგი დადგენილება:

გადაეცეს ბათომის საბაჟოს სამუშაო შრომის არტელს, არტელის მიერ მუშები შრომის ბირჟიდან და პროფესიულ კავშირისა გარეშე არ იქნან დაქირავებულნი, მიენდოს შრომის მინისტრს ამ დადგენილების სისრულეში მოყვანა.

(დასასრული იქნება)

ცემულ კალაპოტში ჩადგომა. სიმცირე ნახშირისა, მანქანებისა, რკ. გზ. ტრანსპორტის დაშლა და ხშირი გაფიცვები ცხოვრებას თან და თან აძვირებს. ამ სიძვირესთან მთავრობის ბრძოლა მეტად უძნელდება. მუშებსა და მრეწველებს შორის დაწყებულ შეთანხმებას ხელი შეუშალა მთავრობის ჩარევამ. „ტაიმსი" ხაზს უსვამს იმ გარემოებას' რომ შეერთებულ შტატებით ეკონომიური მდგომარეობა ანარქიას უახლოვდებაო. შრომის გენერალური ფედერაცია უარს აცხადებს საარჩევნო კომპანიაში მონაწილეობის მიღებაზე. მუშათა პარტიის უკიდურესი წრეები, რომელნიც უმთავრესად უცხოელებისაგან შედგება, ტერორისტულ ტენდენციებს იჩენს. მუშათა სასოფლო-სამეურნეო პარტიამ, რომელიც სახელმწიფოებრივ სოციალიზმისთვის იბრძვის, პრეზიდენტის კანდიდატად შეედი ხრისტენსენი წამოაყენა.

ინდოეთის მთავრობა.

— ლონდონის პრესა ინდოეთის შინაური მდგომარეობის გართულების შესახებ იუწყება, ინგლისის მთავრობამ მდგომარეობას ანგარიში გაუწია და ინდოეთის ავტონომიის პროექტი გამოიმუშავა. ინდუსთა საზოგადოებრივმა აზრმა ავტონომიის პროექტი დამაკმაყოფილებლად ვერ ჩასთვალა; ეროვნულ კონგრესმა დაადგინა მონაწილეობა არ მიიღოს ინდოეთის საბჭოს არჩევნებში და ინგლისის ადმინისტრაციას გაფიცვა გამოუცხადა. „ტაიმსი" ამბობს, რომ ამგვარი მოქმედებით ინდუსებმა თავისი პოლიტიკური მოუმწიფებლობა დაამტკიცესო.

ნავთის აღმოჩენა.

პარიზი მექსიკაში, ტოკლოვისა და ტინარისის რაიონებში ნავთის ახალი წყაროები აღმოაჩინეს. ამის გამო შესაძლებელია, რომ მექსიკა ერთ უმდიდრეს ქვეყნად გადაიქცეს.

ლიონის ცნობები.

საფრანგეთის ეროვნულ თავდაცვის საბჭოთა სხდომა.

სამხედრო მინისტრის მოთხოვნით პრეზიდ ნტმა ეროვნულ თავდაცვის უმაღლესი საბჭო ოთხშაბათისათვის მოიწვია. სხდომა შესდგება ელისეს სასახლეში მილიერანის თავმჯდომარეობით, მონაწილეობას მიიღებენ: სამხედრო საზღვ ო და ფინანსთა მინისტრები და შტაბების უფროსები და მარშლები. იმსჯელებენ სამხედრო სამსახურის ვადის შესახებ. სხდომაზე შემუშავებულ პროექტს ამის შემდეგ განიხილავს ორივე პალატა,

ინგლისის მაღაროებში მომუშავეთა გაფიცვა.

გაფიცვის შესაძლებლობა თანდათან ჰქრება. მაღაროებში მომუშავეებმა მთავრობასთან მოლაპარაკება დაიწყეს. ლოიდ ჯორჯი ამ საქმეს იმედიანად უყურებს.

მცირე ანტანტა.

რუმინეთის საგარეო საქმეთა მინისტრი პარიზში მოხსენებას გააკეთებს მცირე ანტანტის შესახებ.

მთავრობის კაბინეტის გადადგომა შვეციაში: ბრანტიგის კაბინეტი გადადგომას აპირებს.

ფრანგული ცნობები.

ერთა ლიგის ხარჯი.

„ტანი" აქვეყნებს ერთა ლიგის 1921 წლის ხარჯთ აღრიცხვას. გასავალი იქნება 20.650 000 ოქროს ფრანკი იგ იან წილებულია შემდეგი სახით 13.850.000 ფრანკი (ოქროს ფულით) ნავარაუდევია საერთო ხარჯების დასაფარავათ, 7 მილიონი ფრანკი საერთაშორისო შრომის ბიუროსთვის. ეს ხარჯები გაიწერება ლიგაში შემოსულ სახელმწიფოებს. ლიგის საბჭომ სან სებასტიანის საბჭოს მოღვაწეობის შესახებ მოხსენება რომელიც საერთო სხდომაზე წაიკითხება. იმ ჯილოს აგრეთვე ალანდის კუნძულების საკითხზე.

ფინეთი და ერთა ლიგა.

ფინლანდიის გარეშე საქმეთა -სამინისტროს მოვიდნენ პარიზსა და ჟენევას წავიდა ერთა ლიგაში ფინლანდიის შესვლის საკითხის გამოსარკვევად.

საერთაშორისო სასამართლო.

ერთა ლიგამ მუდმივი საერთაშორისო სასამართლოს დაარსების საკითხი განიხილა.

გერმანული ცნობები.

მაღაროების ნაციონალიზაცია.

„არეიჰაიტი" აღნიშნავს ნახშირის მაღაროების ნაციონალიზაციისათვის ბრძოლას და ამბობს, რომ ეს არის ბრძოლა პროლეტარიატსა და ბურჟუაზიას შორის. გაზეთის ცნობით გერმანიის დამოუკიდებელ სოციალისტებს შემუშავებული ჰქონიათ ამის შესახებ სათანადო პროექტი და მას როგორც თავის მოთხოვნილების მინიმუმს, ისე წარადგენენ. პროექტი ასეთი შინაარსისაა: კერძო და სახელმწიფო ნახშირის მაღაროები საკუთრებათ გადადის ერთ-წოდებულ მაღაროების კავშირის განკარგულებაში, ამ კავშირის უმაღლესობაში მემაღაროეები და ტეხნიკები შედიან; უმეტესობას კი მოიწველთა და მომხმარებელთა დელეგატები წარმოადგენენ. ნახშირისაგან მიღებული თანხა კავშირს გადაეცემა. სოციალ დემოკრატიული გაზეთი „ფორვერტსი" არჩევს ამ პროექტს.

რუსეთის ცნობა

რუსეთი და ანტანტა.

მოსკოვი. ღვინობისთვის 24. „იზვესტიის" მეთაურში სწერია: ლორდ კერზონის უკანასკნელი ორი ნოტა ნიკოლაევში ჩაშვებულ წყალქვეშა ნავის შესახებ საერთაშორისო უფლების ახალ საფუძვლების ემყარება. ნოტა დასაბუთებულია მით, რომ საბჭოთა რუსეთის პასუხის მგებელ მოღვაწეებმა არა ერთხელ განაცხადეს სურვილი ინგლისთან ზავის ჩამოგდების შესახებო. ლორდ კერზონს მოცდა საჭიროდ აღარ მიაჩნია და უბრძანებს გემებს დასძირონ ხსენებული წყალქვეშა. ლორდ კერზონის განცხადება არაა მართალი. რუსეთის მოღვაწეები ყოველთვის ზავის მომხრენი იყვნენ, მაგრამ ინგლისი კი მუდამ აშკარა, თუ მალულ საომარ განწყობილებაშია საბჭოთა რუსეთთან. საბჭოთა საწინააღმდეგო კომპანიაში ინგლისის მონაწილეობა, პოლონეთისა, ვრანგელისა და სხვათადმი დახმარება და სხვა კერზონს არა სასურველ მდგომარეობაში აყენებს. შემდეგ წერილში ნათქვამია სად იყო რუსეთის წყალქვეშა, რომელის ჩაშვებაც კერზონმი ინგლისის ფლოტის საფრთხედ წარმოადგინა. ნოტაში გარკვევით არის ნათქვამი, რომ წყალქვეშა ნიკოლაევში რუსეთის საზღვაოებში იქმნა ჩაშვებული იმ დროს, როდესაც ბრიტანეთის ფლოტი იქ დასცურავდა და ეხლაც დასცურავს. ბრიტანეთის ფლოტი ეხმარება პოლონეთსა და ვრანგელს საბჭოთა რუსეთის წინააღმდეგ. საბჭოთა რუსეთს სრული უფლება აქვს მოსთხოვოს კერზონს გაიყვანოს თავის გემები შავი და ბალტიის ზღვიდან.

სრულიად რუსეთის „სუბოტნიკები".

მოსკოვი ღვინ. 25. კომუნისტური პარტ. ც. კომიტეტმა დაადგინა მოაწყოს სრულიად „სუბოტნიკი" ზურგის წითელ არმიელთა დასახმარებლად. ამ დღეს დიდი მნიშვნელობა იქნება თავისი შედეგებით. გლეხებსა და მუშებს არ უნდა დაავიწყდეთ, რომ წითელი ჯარი მათ ინტერესებს იცავს, რომ იგი თავს იცავს რეაქციონურ მანარქიულ ბურჟუაზიის თავდასხმისაგან. „სუბოტნიკების" მიზანია დაეხმაროს ზურგის წითელ არმიელებს.

პოლიტიკური მდგომარეობა ინგლისში.

საზღვარ გარეთ. ლონდონიდან იუწყებიან: 20.000 უმუშევარმა დემონსტრაცია მოაწყო. პოლიციასთან შეჯახების დროს ისინი ისროდენ ქვებს და ამტვრევდენ მთავრობის დაწესებულებების ფანჯრებს. უკანასკნელ ხანებში საფრანგეთის პრესაში იბეჭდება ინგლისის მთავრობისა და ლოიდ ჯორჯის პოლიტიკის საწინააღმდეგო წერილები, გაზ. „მატენი" ამას წინად ახასიათებ და ბრიტანეთის პრემიერს, როგორც „აშკარა მტერს საფრანგეთისას", რომელიც ანგარიშს უწევს ინგლისის ხალხის ნამდვილ სურვილებს.

(გამოტოვებულია.)

ეროვნულ დემ. პარტ. მთავარი კომიტეტის ცნობები.

კომიტეტის სხდომა.

დღეს სამშაბათს საღამოს 6 საათზე დანიშნულაა მთავარ კომიტეტის მორიგი სხდომა კონსტიტუციის პროექტის განსახილველად. დასწრება წევრებისათვის სავალდებულოა.

ახალი ამბები.

მთავრობაში.

— მთავრობამ ღვინობისთ. 19 სხდომაზე სახალხო განათლების მინისტრის მოხსენების თანახმად დაადგინა: განათლების უწყების მოსამსახურეებმა ნორმის ზევით მუშაობისათვის მიიღონ დამატებითი ჯილდო არსებულ დეკრეტების თანახმად.

— მთავრობამ მოიწონა დეკრეტი სახელმწიფო დაწესებულებისათვის კრედიტის გადიდების შესახებ და დაადგინა ეს დეკრეტი დამფუძნებელ კრებას გადაეცეს.

— მთავრობამ დაადგინა აიკრძალოს სახელმწიფო საზღვრებიდან საკერი მანქანების გატანა.

— ტფილისის საოლქო სასამართლოს პროკურორის ამხანაგი დილევსკი თანახმად მისი თხოვნისა მთავრობის დადგენილებით განთავისუფლეს სამსახურიდან და ამავე სასამართლოს ადმინისტრატიულ განყოფილების წევრად დანიშნეს. ქუთაისის ოლქის სასამართლოს პროკურორის ამხანაგი განთავისუფლეს თავის თანამდებობიდან და ამავე სასამართლოს წევრად დანიშნეს.

— ავიაცია. სამხედრო მინისტრის ამხანაგი ოდიშელიძის ნებართვით მოეწყობა ტფილისიდან ბათომში გადაფრენა ახლად ჩამოტანილ ჰაეროპლანების ლიონების შესამოწმებლად. ფრენა მოხდება ასეთი მარშრუტით: ტფილისი ქუთაისი—ბათომი. მფრინავის გამოანგარიშებით აპარატების ესკადრილია ტფილისიდან გაფრენის შემდეგ ქუთაისში გამოჩნდება 40—50 წამის შემდეგ. აპარატები ქუთაისის გორს შემოუვლიან და შემდეგ ბათომისაკენ გაფრინდებიან ბათომამდი გადაფრენას 1 ნახ. საათს მოუნდება, მფრინავები თან წაიღებენ თბილისიდან ბათომში გასაგზავნ ფოსტას.

სამინისტროებში.

— შრომის სამინისტრომ შრომის კომისარიატებსა და რწმუნებულებს და მომრიგებელ კამერებს გაუგზავნა ცირკულიარი, სადაც სხვათა შორის ნათქვამია: თუ სატარიფო პალატის დადგენილება ჯამაგირის მომატების შესახებ არ სრულდება და თუ ამის შესახებ მუშები მოგვიანოვებენ თქვენ საჩივრით ასეთი დადგენილების გამოცემიდან არა უგვიანეს ორი თვისა, მაშინ იმათ გადიდებული ჯამაგირი უნდა მიეცეთ დღიდან დადგენილებისა და თუ მათ საჩივარი ამ დადგენილების გამოტანიდან ორი თვის შემდეგ შემოიტანეს, მაშინ მომატება უნდა მიეცეთ განცხადების დღიდან.

მიწის მოქმედების სამინისტროში. მიწის მოქმედების მინისტრმა შემდეგი დეპეშა მიიღო: აფხაზეთი! მცხოვრებლებს ესმით დიდი მნიშვნელობა სასოფლო-სამეურნეო განათლებისა და ისინი დიდი ხანია სცდილობდნენ გახსნათ აფხაზეთში აგრონომიული სასწავლებელი. მცხოვრებთა და საზოგადოებრივ დაწესებულებათა წარმომადგენლები გთხოვენ გადმოგვცეთ გულწრფელი მადლობა აფხაზეთში აგრონომიული სასწავლებლის გახსნის გამო. მცხოვრებლები გთხოვენ არ დაივიწყოთ ლამაზი, მაგრამ ღარიბი აფხაზეთი.

პასუხისმგებლობის წესი.

იუსტიციის სამინისტროსთან არსებულმა გადამსინჯველმა კომისიამ დაამუშავა პროექტი კანონისა მოხელეთა პასუხისმგებლობის შესახებ სისხლის და სამოქალაქო სამართლის წესით. თანახმად კანონ პროექტისა თანამდებობრივ დანაშაულისათვის საქმე უნდა აღიძრას და იქნეს სისხლის სამართლის წარმოების წესდების საერთო წესისამებრ ქვემო ჩამოთვლილ გამონაკლისით: 1) თანამდებობრივი დანაშაული ექვემდებარება ოლქის სასამართლოს ნაფიც მსაჯულთა მონაწილეობით. იმ ადგილებში, სადაც ნაფიც მსაჯულთა ინსტიტუტი შემოღებული არ არის, თანამდებობრივი დანაშაული განხილულ უნდა იქნეს ოლქის სასამართლოში ნაფიც მსაჯულთა მონაწილეობის მიუღებლად. 2) საზღვარ გარეთ საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის სამსახურში მყოფნი პირნი რესპუბლიკის გარეშე ჩადენილ თანამდებობრივ დანაშაულისათვის გასამართლებულ უნდა იქნენ ტფილისის ოლქის სასამართლოში ნაფიც მსაჯულთა მონაწილეობით, 3) გარდა დამფუძნებელ კრების პარლამენტის ან მთავრობის წევრისა, საერთო და სამომრიგებლო დაწესებულებათა მოსამართლეებისა, [illegible] გამომძიებლებისა და [illegible] პროკურორო ზედამხედველობის პირთა თანამდებობრივ დანაშაულის გამო სისხლის სამართლის დევნა უნდა აღძრას იმ ოლქის სასამართლოს პროკურორმა, რომელსაც საქმე ექვემდებარება. კერძო პირთა საჩივრები და განცხადებანი, სახელისუფლო დაწესებულებათა და თანამდებობის პირთა ცნობები და მოხსენებანი ისეთ თანამდებობრივ დანაშაულის შესახებ, რომლისათვის სასჯელი სასამართლოს წესით უნდა იქნეს დადებული, აგრეთვე თვით მოხელის მიერ თავის თანამდებობრივ დანაშაულის აღიარება უნდა გაეგზავნოს სასანადო ოლქის სასამართლოს პროკურორს, ან საპროკურორო ზედამხედველობის უახლოესს პირს, რომელმაც იგი უნდა გადასცეს სათანადო პროკურორს. დამფუძნებელ კრებისა, პარლამენტისა ან მთავრობის წევრის თანამდებობრივ დანაშაულისათვის სისხლის სამართლის წესით დევნა შეიძლება აღძრულ იქნეს მხოლოდ დამფუძნებელ კრების ან პარლამენტის დადგენილებით კერძო პირთა საჩივრები და განცხადებანი და სახელისუფლო დაწესებულებათა და თანამდებობის პირთა ცნობები და მოხსენებანი დამფუძნებელი კრების პარლამენტის ან მთავრობის წევრის მიერ თანამდებობრივ დანაშაულის ჩადენის შესახებ უნდა შეტანილ იქნეს დამფუძნებელ კრების ან პარლამენტის პრეზიდიუმში. სისხლის სამართლის წესით დევნას სენატის თავმჯდომარის მისი ამხანაგის და სენატორების წინააღმდეგ აღძრავს საქართველოს სენატორების საერთო ყრილობა, მომრიგებელ მოსამართლეთა, ოლქის სასამართლოს წევრთა, მომრიგებელ მოსამართლეთა ყრილობის თავმჯდომარის და სხვათა წინააღმდეგ კი სისხლის სამართლის დევნის აღძრავს საქართველოს სენატის საკასაციო დეპარტამენტის შეერთებული საკრებულო. საპროკურორო ზედამხედველობის პირის თანამდებობრივ დანაშაულისათვის სისხლის სამართლის წესით დევნას აღძრავს იუსტიციის მინისტრი. თანამდებობრივ დანაშაულისათვის ყველა მოხელე, დამფუძნებელ კრების ან პარლამენტის წევრის გარდა, სისხლის სამართალში უნდა მიცემულ იქნეს სასამართლოს პალატის სისხლის სამართლის დეპარტამენტის მიერ. დამფუძნებელ კრების ან პარლამენტის წევრი თანამდებობრივ დანაშაულისათვის სამართალში უნდა მიეცეს დამფუძნებელი კრების ან პარლამენტის დადგენილებით. საქმე დამფუძნებელი კრების ან პარლამენტის წევრის შესახებ პროკურორის დასკვნით უნდა წარედგინოს იუსტიციის მინისტრის საშუალებით დამფუძნებელ კრებას ან პარლამენტის დადგენილება თანამდებობრივ დანაშაულისათვის სისხლის სამართლის წესით დევნის აღძვრისა, სასამართლოში მიცემისა ან სეთ საქმის მოსპობის, უნდა ეცნობოს ბრალდებულის უფროსს ან იმ დაწესებულებას სადაც ის მსახურობს. მასვე ეცნობება აგრეთვე სასამართლოს საბოლოო განაჩენი. მოქმედ კანონით დადგენილი წესი სადისციპლინო სასჯელთა დადებისა ძალაში დარჩეს. სასჯელი იმ ქონებისა და ზარალის ანაზღაურების შესახებ, რომელიც თანამდებობრივ დანაშაულით არის გამოწვეული ექვემდებარება სამოქალაქო სამართლის საერთო წესს. საჩივარი უნდა აღძრულ იქნეს ექვსის თვის განმავლობაში. შემდეგ კანონ პროექტი ვრცლად ჩერდება მოქმედ კანონების იმ პუნქტებზე, რომლებიც უნდა შეიცვალოს ახლ კანონის შემოღებით. აღნიშნული კანონ პროექტი მოიწონა იუსტიციის მინისტრმა და იგი განსახილველად მთავრობას გადასცა.

(ს. დ. ს.)

ჩვენი კორესპონდენტები

სვანეთ-ენგურის ხეობა.

როგორც ცნობილია თერთმეტი სვანეთის სოფლის საზოგადოება, სახლდობ უშგული, კალა, იფარი, მულახი, მესტია, ლენჯერი, ლატალი, ბეჩო, ეცერი, ფარი, და ჩუბეხევი, დაკუთვნილი უმთავრესად კავკასიონის ქედით და სვანეთის მთის ზურგით—მდინარე ენგურის ხეობაში; დანარჩენი სამი სოფლის საზოგადოება კი ლაშხეთი, ჩოლური და ლენტეხი მდებარეობენ სამხრეთის მთის გვერდზე სვანეთის მთის ზურგის ცხენის წყლის სათავეებთან. როგორც რაჭა და ლეჩხუმისთვის ბუნებრივ შესავალ-გამოსავალ გზად არის მდინარე ცხენის წყლის და რიონის ხეობა, ისე იმ ზემოხსენებულ სვანეთის თერთმეტ სოფლის საზოგადოების ბუნებრივ გზად არის მდინარე ენგურის ხეობა.

მთებზე გადასავალი გზები ცხენისწყალ-ბისთვის გახსნილია მხოლოდ მოკლე ხნით ზაფხულში, ზამთარში კი ქვეითად სიარული საშიშია. სხვა მდინარე, რომელიც სვანეთზე ჩამოივლის, გარდა ენგურისა, არ არის. მეფის ძის ვახუშტის რუკაზე ნაჩვენებია მდინარე კოდორის წყალი თითქოს სვანეთზე მომდინარეობდეს, შემდეგ გადადიოდეს აფხაზეთში და ერთოდეს ზღვას, აფხაზეთში არ არსებობდეს.

მეფის ძის გეოგრაფიაში ასევე შეცდომით არის ნათქვამი, რომ ენგური გამომდინარეობს ოდიშს და სვანეთს შუა მდებარე მთებიდან. სამივე მდინარეები რიონი, ცხენის წყალი და ენგური გამომდინარეობს მყინვარებიდან სამხრეთის მთის გვერდობის უმთავრესი კავკასიონის ქედის და მათი სათავეები ერთი მეორესთან ძალიან ახლოს არიან, რომ შორეულ წარსულშიდაც უფლება

[illegible]

თან სვანეთის დაპყრობისთვის. იმ დროს რომ გზა არ ყოფილიყო სვანეთში, მაშინ რით უნდოდა ვისმეს ი', არა, გზა იყო და იმ გზად, როგორც გვაჩვენებს სვანეთის ტოპოგრაფია, შეიძლებოდა ყოფილიყო, მხოლოდ მდინარე ინგურის

[illegible]

მაგ[ა]რი ხის ხიდი მა' ჯვენა ნაპირისკენ შემდეგ კი ის მიდის სულ იმ ნ პირით კლდეები ზუნტარი და მდინარე ნაკაზე გამოკვეთილი იყო, ყველა ინგურის შტოებზე მაგარი ხიდები იყვენ, წრეულს კი ამ გზაზე არ არის თავისუფალი მიმოსვლა: ბილიკი დავიწროებულია მთიდან ჩამოსულ მიწა და ქვისაგან და მეწყერებისაგან, ხიდები წამხდარია, რკინეულობა რაც ქონდა ხიდებს დატაცებულია მცხოვრებლებისაგან. ამ სამი დღის წინათ ერთ მეგრელის გვარად სალიას დაეღუპა ძვირფასი ცხენი, სვანს ზურაბ გურჩიანს კი, რომელიც წინ მოდიოდა მეგრელზე და მოყავდა საზიდარი დატვირთული ტყავის ტომრებით პურით სავსეთი, ჩამოგორებულმა ქვამ გაუგლიჯა ტომრება და მთელი პური ინგურში ჩაუცვივნდა, და თითქმის ყოველ დღეს ასეთი შემთხვევებია. სათანადო ერობა დაუყონებლივ უნდა შეუდგეს სვანეთის ბილიკის გასწორებას. არ მისცემთ სვანეთს გზას, არ იქნება იქ თავის დღეში წესწყობილება. ღმერმან იცოდეს სვანები ისე დამნაშავე არ არიან იმ ბრალდებაში, რომელსაც ეხლა მათ უცხადებენ; რომ ისინი არიან მთავრობის ურჩი, მძარცველები. გაურბიან სამხედრო ბეგარას, ხოცვენ ერთი მეორეს და სხ. 1917 წ. ცვლილების შემდეგ სვანეთი მიგდებულია სრულებით ღვთის ანაბარა, ამ უკანასკნელ 4 წლის განმავლობაში, რამდენი მკვლელობა იქ მოხდა და სხვა დიდი დანაშაულობებიც და არც ერთი იმათგანი გამომძიებლისაგან არ გამოძიებულა; არც ერთი სამოქალაქო საქმე ამ ხნის განმავლობაში მომრიგებელი მსაჯულისაგან არ გარჩეულა, ყველას ნამოქმედარმა დაუსჯელად ჩაიარა. ცოდვაა დაშვება ასეთი თავ-ნებობის, დასასრულ ტვით ცვლილება 17 წლის- არაკინიმათ გასაგებად არ აუხსნა. მათ უთხრეს, რომ „ღლელი აგეხსნათო“ და იმათმა კი ეს რუსულად გაიგეს: „ხელს ნუ უშლი ჩემს ჩვეულებას“ და ატყდა ალიაქოთი, შემდეგ მათი ბავშური ჭკუა რევს სიტყვას ხელმწიფე. მათ ეუბნებიან, რომ ის აღარ არი, ამასთან კი დარჩა სახელმწიფო საბალახო, სახელმწიფო ტყე, სახელმწიფო გადასახადი, სახელმწიფო სამსახური: თუ მეფე არ არი, მაშინ არც ბეგარის მოხდა და გვ'ურს მის სახელთან დაკავშირებულის. ამ გვარად სვანებს უნდა მიეცეს დაჩქარებით გზა, სასამართლოს მართლიანი ადგილობრივ, უფლება ძლიერი და მაშინ დაუყონებლივ მოეთხოვოს მათ ყოველივე მოქალაქობრივი მოვალეობის მოხდა, და დარწმუნებით შეიძლება თქმა რომ ისინი არ იქნებიან საქართველოს უარესი შვილებად. არ უნდა დავივიწყოთ, რომ სვანებს მოხევეების თანაბრად თუშების და ხევსურების საქართველოს წინაში მიუძღვით ისტორიული სამსახური; როგორც მცხოვრებნი უმთავრესი კავკასიონის ქედის კვარცხლბეკთან, ისინი იყვნენ ერთგულ დარაჯად. საქართველოს საზღვრების ჩრდილოეთიდან შემოსულ არც ერთს ურდოთ არ მისცეს საშუალება გადმოსულიყვენ კავკასიაში დასამყარებლად მადლიან საქართველოში. ის კი არა თითონ გადადიოდენ ჩრდილოეთის მთის გვერდობზე უმთავრესი ქედის და ემყარებოდენ იქ, რასაც ამტკიცებს ორი საქმე: პირველი, დავა დადიშქელიანების ურუსბიელებთან იმ ადგილისთვის, რომელიც იდვა სამხრეთ აღმოსავლეთის მთის გვერდობთან იალბუზის, სახელდობრ საძოვარი და ტყისთვის მდინარე ბახსანის სათავესთან და მეორე, დავა მულახ მუჟარნლების ჯიგემლებთან საძოვრებისთვის ჩრდილოეთის მთის გვერდობის უმთავრესი ქედის, რუსის მთავრობა შეუსაბამად მოეპყრა სვანებს, რომელმაც იცნო უმთავრესი ქედი საზღვრად ქუთაისის გუბერნიის და თერგის ოლქის და მიწები მდებარე ჩრდილოეთის მთის გვერდობზე თერგელების საკუთრებად.

ოთარიანი ჯანსალი.

1920 წ.

10 ოქტომბერი.

ღია წერილი.

უფალ ტიტე ტაბ ძეს

და

უფალ გიორგი ლეონიძეს.

ამ რამდენიმე თვის წინად, ბ-ნო ტიტე „საქართველოს“ რედაქციაში გადმოგეცით ერთი ჩემი პატარა მოთხრობა რომელიც, გთხოვეთ, დაგებეჭდათ, სადაც თქვენ მოისურვებდით. ეს მოთხრობა დაიკარგა. თქვენ გამაგზავნეთ ბ. აბაშელთან, ბ. აბაშელმა ბ. რუხაძესთან, მაგრამ არ აღმოაჩნდათ.

თქვენ ბ-ნო გიორგი, ამავე მიზნით გადმოგეცით მეორე მოთხრობა, ეს მოთხრობაც დაიკარგა, რადგან თქვენი სიტყვით „საქართველოს“ რედაქციაში უნდა მოიძებნოს, რედაქციაში კი მოთხრობა არა სჩანს.

უნდა მოგახსენოთ, რო კარგად ვიცი სუსტი მწერალი ვარ და სხვა მოთხრობებთან ერთად დაკარგული მოთხრობებიც სუსტია და მათი დაკარგვით ქართული მწერლობა არაფერს არ დაჰკარგავს მაგრამ, რაც უნდა იყვეს, ჩემი ნაშრომია ნაშობი, და ყოველ მშობელს თავისი შვილი, რაც უნდა მახინჯი იყვეს, [illegible]

პატივისცემით [illegible]

სარედაქციო კოლეგია.
მთავარი რედაქტორი [illegible]

ექიმი
ილია იაკობ-ძე
მინოვიძე
ღებულობს შინაგან და ბავშვთა სნეულებით ავადმყოფებს. ყოველ დღე დილით 10-12 ს. და საღამ. 5-7 ს. [illegible] № 5 [illegible]
№ 3208.

სამკურნალო
[illegible]
მიხეილ [illegible]
[illegible]
3102. თბ.

თვალების და ყურების
ექიმი
მ. გოლშტეინი
[illegible] ნიკოლოზის ქ. № 32.

მ. ო. [illegible]
[illegible]

მატარებელთა მოძრაობა
[illegible] 10-დან 1920 წ.
თბილისიდან გადის.

№ 3 ბათომისაკენ	5 ს.	58 წ.
ბათომში ჩადის	1 ს.	27 წ.
№ 9 ფოთისაკენ	8 ს.	10 წ.
ფოთში ჩადის	10 ს.	45 წ.
№ 7 ბათომისაკენ	10 ს.	25 წ.
ბათომში ჩადის	5 ს.	20 წ.
№ 19 ბორჯომისაკენ	3 ს.	49 წ.
ბორჯომში ჩადის	7 ს.	35 წ.
[illegible]	7 ს.	20 წ.
№ 4 [illegible]	8 ს.	[illegible]
[illegible]	5 ს.	[illegible]
[illegible]	8 ს.	[illegible]

თბილისში მოდის.

№ 10 ფოთიდან	3 ს.	51 წ.
თბილისში მოდის	3 ს.	5 წ.
№ 4 ბათომიდან	1 ს.	1 წ.
თბილისში მოდის	4 ს.	9 წ.
№ 8 ბათომიდან	11 ს.	37 წ.
თბილისში მოდის	7 ს.	36 წ.
№ 20 ბორჯომიდან	12 ს.	22 წ.
თბილისში მოდის	1 ს.	47 წ.
[illegible]	12 ს.	10 წ.
№ 4 [illegible]	3 ს.	1 წ.
თბილისში მოდის	3 ს.	20 წ.
[illegible] თბილისში მოდ.	8 ს.	20 წ.

კახეთის კოოპერატიულ დაწესებულებათა კავშირი
[illegible] 1 ნოემბრიდან ქ. თელავში ხსნის მოკლევადიან
საკოოპერაციო კურსებს.
მიიღებიან როგორც კოოპერაციაში მომუშავენი, ისე გარეშე მსურველნიც.
სწავლა იქნება უსასყიდლო.
3215. 1. კავშირის გამგეობა.

საბიუჯეტო კითხვები დამფუძნებელ კრებაში.

(30 ივლისი და 4 აგვისტ. სხდომ. სტენოგრაფ. ანგარიში.)

ალ. ასათიანის სიტყვა.

ბატონებო! დამფუძნებელი კრების წევრნო! იმ საბიუჯეტო ანგარიშის გამო, რომელიც მთავრობამ აქ შემოიტანა, ყველა ფრაქციამ და უწყებებმა გამოსთქვეს თავისი აზრი. მე ვფიქრობ, რომ დამფუძნებელი კრება რამოდენიმედ შეცდომაში არის შეყვანილი და იქნება ამით აიხსნება ის გადაჭარბებული სიცხარე კამათის დროს, რომელსაც აქ ადგილი ჰქონდა. ეს ანგარიში იწოდება სახელმწიფო ბიუჯეტად და ჩვენ შეუდექით მის განხილვას, როგორც ასეთის. მაგრამ მისი განხილვა გვარწმუნებს, რომ ეს არ არის ბიუჯეტი. ეს ჩვენი საბიუჯეტო ანგარიში შეეხება გასულ წელს, იმ ხარჯებს, რომლებიც უკვე გაწეული არის. ამის და მიხედვით ჩვენი განხილვა არ შეიძლება იყოს ისეთი, როგორც საზოგადოდ მიღებულია ბიუჯეტის განხილვის დროს. ჩვენ არ შეგვიძლიან უარვყოთ ესა თუ ის ხარჯი—ერთის მხრივ იმიტომ, რომ ის უკვე გაწეულია ფაქტიურად. და ფორმალურად მას გამართლება აქვს. თქვენ მოგეხსენებათ რომ წარმოდგენილ ანგარიშებში აღნიშნული ყველა ხარჯები ცალ ცალკე მიღებული აქვს ჩვენს კრებას.

ამიტომ ბ.ბ., ჩვენ ვერ ავიღებთ ისეთ ტონს, თითქოს ბიუჯეტი გვქონდეს განსახილველი და შეგვეძლოს ამა თუ იმ შემოსავალ გასავლის და კრედიტის მიღება თუ არ მიღება. ამის გამო საფუძველი ეკარგება ზოგიერთი ფრაქციის ცხარე საბიუჯეტო კომპანიას და კრედიტების უარყოფის მუქარას. ჩვენს განხილვას უფრო თათბირის ხასიათი ექნება. ჩვენ უნდა გამოვარკვიოთ თუ რა შეცდომები დაუშვა მთავრობამ ჩვენ მიერ გაღებულ კრედიტების მოხმარებაში და რამდენად შეძლო მან ნამდვილი სახელმწიფო ბიუჯეტისთვის ნიადაგის მომზადება.

ისეთი თვისება, რომელიც ყოველს წესიერად მოწყობილ სახელმწიფო მეურნეობას ახასიათებს. უკვე იყო აღნიშნული: არ არის დაცული კასის მთლიანობა. ამას შეიძლება მრავალი გამამართლებელი მიზეზი ქონდა და წარსულზე მაინც და მაინც ბევრს ვერ უკიჟინებთ ჩვენ მთავრობას. მომავალში კი ჩვენმა უწყებებმა უნდა მიიღონ ზომები, რომ ეს დიდი ნაკლი გამოსწორებულ იქმნას. რამდენად ვიცნობთ, სახელმწიფო კონტროლის მუშაობამ ამ სფეროში ბევრი რამ უკვე გამოასწორა. ჩვენი სურვილი იქნება, რომ კონტროლის მუშაობა კიდევ უფრო მტკიცე და გაბედული იყოს.

აქ აღნიშნული იყო, რომ ბიუჯეტში არ არის დაცული ხარჯთა სპეციალიზაცია და მრავალს შემთხვევაში ერთი დაწესებულების კრედიტი გადასულია მეორე დაწესებულების ანგარიშებში და სხ. რასაკვირველია, ნორმალურ ბიუჯეტს ეს ნაკლი არ ექნებოდა. მაგრამ თუ მხედველობაში მივიღებთ იმ მდგომარეობას და იმ პირობებს, რომელშიაც გასწიეს ეს ხარჯები, მე ვფიქრობ, რომ ეს დიდ ნაკლად არ შეიძლება ჩაითვალოს. მომავალში, იმედი გვაქვს, ყველა უწყება შეიგნებს რომ ეს წესი მიუღებელია ყოველ მხრივ და ამას ადგილი აღარ ექნება.

შემოსავალ გასავლის გაურკვევლობა.

დიდი ნაკლი არის ამ ბიუჯეტში აგრეთვე ის გარემოება, რომ შემოსავალ-გასავალი არ არის მტკიცედ გამორკვეული. მასალის შესახებ კიდევ მეტი წარმოდგენა შეიძლება ვიქონიოთ, რაც დაიხარჯა ამის გამორკვევა უფრო ადვილია თუმცა ამ ანგარიშში არ შესულა მთელი უწყებების, როგორც არის მომარაგების სამინისტრო, მომარაგების კომიტეტი და სხ. რაც შეეხება შემოსავალს, თუმც წარსულია, მაგრამ ამის შესახებ რაიმე გარკვეულ ცნობას ჩვენ ვერ გვაძლევენ. ამ შემოსავლის 50 პროც. ისეთი ხასიათის არის, რომ შეიძლება ის სრულიად არ გამართლდეს. ამიტომ, ეხლა თუ დეფიციტს 50 პროც. ვანგარიშობთ, ადვილად შეიძლება, რომ ეს დეფიციტი გაცილებით მეტი გამოდის. ორი მთავარი წყარო შემოსავლისა, რომელიც თითქმის ბიუჯეტის 3 | 4 ს. იჭერს ისე რწმენა, რომ ეს-თანხების რაოდენობა, რომელიც აღნიშნული არის ამ ბიუჯეტში, მართლა შემოვა ხაზინაში. სახაზინო ქონების და თანხების შესახებ თქვენ აქ მოისმინეთ, უწყების წარმომადგენლის აზრი. ჩამორთმეულ ბინების ლიკვიდაციის მოხდენის შემდეგ ნავარაუდევია შემოსავალი, რომელიც 250 მილიონს უდრის. ეს შემოსავალი ეხლა ბევრისთვის არის საეჭვოდ მიჩნეული. მე კი პირადად, არ მაქვს იმედი, რომ ამ თანხის ნახევარი შემოვა ჩვენს ხაზინაში მახლობელ დროში. თუ ჩვენი ფულის კურსის დაცემა გაგრძელდება მაშინ, რასაკვირველია, შესაძლოა რამდენიმე ხნის შემდეგ მეტიც შემოვიდეს. რაც შეეხება სახაზინო ქონებას და მეურნეობას, მიწად-მოქმედების მინისტრმა ბ-ნმა ხომერიკმა, გაგაცნოთ თქვენ თავის უწყების მეურნეობის ანგარიში და ფრიად ოპტიმისტურადაც დაგიხატათ მისი მოსალოდნელი შედეგები. მისი ანგარიშებით სახაზინო მეურნეობებზე დახარჯული არის 27 მილიონი და ნავარაუდევი შემოსავალი კი 47 მილიონს უდრის. უწყების წარმომადგენელი გვიმტკიცებს, რომ ეს მეურნეობა, რომელიც ასე არა ნორმალურ პირობებში გადაეცა სამინისტროს, მაინც 100 პროც. მოგების იძლევა. მე სრულებით არ შეუდგები სამინისტროს ვარაუდების დარღვევას. დავეთანხმოთ ბ. მინისტრს, რომ ეს 47 მილიონი უთუოდ შემოვა. მაგრამ ამ შემთხვევაშიც ზედმეტია 100 პროც. მოგებაზე ლაპარაკი. ბ. მინისტრი მართალია ფორმალურად ბუღალტერული ანგარიში 27 მილიონის.

ხარჯი 47 მილიონ თუ მოგვცემს, მაგრამ ჩვენ თუ უფრო არსებითად გავიცნობთ ამ ანგარიშს და განვიძრახავთ ამ ციფრებს ქვეშ ნაგულისხმევ ღირებულების გამორკვევას, ვერ დავეთანხმებით ბ. მინისტრს, რომ აქ დიდი მოგება იყოს. წინააღმდეგ ამისა აქ არის უდიდესი დეფიციტი. ის 47 მილიონი, რომელიც უნდა მიიღოს ბატონმა მინისტრმა წრეულს, შარშან გაღებულ 27 მილიონთან შედარებით გაცილებით უფრო ნაკლებ ღირებულობას წარმოადგენს. ეს სულ ადვილად შეუძლიან წძუნეთ, რომ არა. ამიტომ მე საჭიროდ ვცნობ მივუთითო ბატონ მინისტრს და ყველას, ვინც საზოგადო მეურნეობას მეთაურობენ და თავის საზოგადო მეურნეობით გადაჭარბებულად გატაცებული არიან რომ ჩვენს ფინანსიურ ვითარებაში ბუხჰალტერიული მოგება სრულებით არ ნიშნავს რეალურს, არსებით მოგებას. თუ მივიღებთ მხედველობაში ჩვენი ფულის ფასის ასე სწრაფად დაცემას, ხშირად ბალანსით ნაჩვენები მოგება, არსებითად, შეიძლება, დიდს დეფიციტს ნიშნავდეს. მეორე დიდი ნავარაუდევი შემოსავალი არის მთავრობის სამეურნეო ოპერაციებიდან. განმარტებითი ბარათი ისე ოპტიმისტურად უყურებს ამ მეურნეობას, რომ მომარაგების სამინისტროდან 790 მილიონს და მეტსაც სავსებით მოსალოდნელად აცხადებს. ამ მოგებით, საფინანსო კომისიის აზრით უნდა დაიფაროს წარსული წლის მთელი დეფიციტი. მომარაგების სამინისტროს ოპერაციების შესახებ ჩვენ, სამწუხაროდ, არავითარი ცნობები არა გვაქვს. აქ გამოვიდა სათანადო ორგანიზაციის წარმომადგენელი, მაგრამ მან ვერ აგვიხსნა თუ რა სახით, რა ოპერაციებიდგან არის მოსალოდნელი ეს დიდი მოგება. იმ დიდი მოგების გამონგარიშებაში, რომელმაც უნდა იხსნას ჩვენი ბიუჯეტი დიდი დეფიციტიდან, რაიმე ვარაუდი მაინც უნდა გვქონოდა. აღვნიშნოთ მაინც ჩვენთვის ის თავისი ოპერაციები, რომლებმაც მათ მოგება მისცა და რომლის ვარაუდით მომავალში ასე დიდს მოგებას მოელიან. თორემ ასე ზეპირად დაპირებული მოგებით საბიუჯეტო დეფიციტის დაფარვა მეტად ადვილია. მაგრამ ამასთანავე მეტად უსარგებლო საქმეა, მომარაგების სამინისტროს დიახაც დიდი მოგება უნდა ჰქონდეს. მას მივეცით ჩვენ მრავალი ასეული მილიონი და მილიარდებად ღირებული სამონოპოლიო საქონელი. მოგებას თავი დავანებოთ, რაც ჩვენ მას მივეცით მისი რეალური ღირებულობა რომ არ დაგვეკარგოს ამ სამინისტროს ბალანსი დიდს მოგებას გვაჩვენებს. მაგრამ მე ამის იმედიც არ მაქვს, ვინაიდან ამ უწყების მეურნეობა ყოვლად უკულმარ[illegible]

ძლო შარშან ერთი ხუთასი მილიონი მომარაგების სამინისტროს მიცემის მაგიერ უცხოეთის ვალიუტის შესაძენად მოგეხმარათ. დღეს თქვენ რამოდენიმე მილიონ მოგებას ნახავდით ნუ თუ ეს მართლა მოგებათ მიგაჩნიათ.

მე არ შეუდგები წარსულ წლის სახელმწიფო ხარჯთ-აღრიცხვის დაწვრილებით განხილვას. ჩვენი სახელმწიფო ფინანსების უფრო დაახლოვებული ანალიზი ჩვენ უნდა გადავდვათ იმ დროისთვის, როდესაც ჩვენ გაწეულ ხარჯებს კი არ წარმოგვიდგენენ, არამედ მომავალ ხარჯთ აღრიცხვის პროექტს. თუ შევეხე შემოსავლების ზოგიერთ დარგს, ეს მხოლოდ იმისთვის, რომ რამოდენიმედ მაინც გამენელებინა უწყების და საფინანსო კომისიის ოპტიმიზმი.

წარმოდგენილი ხარჯთ აღრიცხვის მიხედვით გასულ წელს სახელმწიფოს ჰქონდა 1,960 მილიონის ხარჯი, ამავე დროს მისი შემოსავალი ნავარაუდევია 1,163 მილიონი. ამაში შედის სახელმწიფო ქონება და თანხებიდან ნავარაუდევი შემოსავალი 747 მილიონი, რაც ჩემის აზრით სანახევროდ თუ გამართლდება. ასე რომ სახელმწიფოს ხარჯები ნახევრადაც არ იფარება შემოსავალით. მე სავსებით ვეთანხმები ბ. მინისტრს, რომ ეს არც ისეთ დიდ უბედურებას წარმოადგენს. არა მარტო საქართველო სცხოვრობს დეფიციტით, არამედ თითქმის ყველა ევროპის სახელმწიფო, რომელიც ომში იყვენ ჩაბმულნი. მაგრამ იმ ციფრებიდან, რომლებიც წარმოადგინა, ბ-ნმა ფინანსთა მინისტრის ამხანაგმა, შეიძლება ისეთი შთაბეჭდილება მივიღოთ, რომ ჩვენში გაცილებით უკეთეს ფინანსიურს მდგომარეობაში ვართ, ვიდრე საფრანგეთი, და ინგლისი. ან ბ. მინისტრო ამაში მე მას ვერ დავეთანხმები. საფრანგეთის, ან ინგლისის დეფიციტის უდიდეს ნაწილს შეადგენს ომის მიერ გამოწვეულ ხარჯები და იმ ვალების პროცენტები, რომლებიც დაეკისრა ამ სახელმწიფოებს ომის დროს და ომის ლიკვიდაციის გამო. თქვენც მოგეხსენებათ რამდენად დიდია ეს ხარჯები და რამდენათ ამძიმებენ ბიუჯეტის პასიურ მხარეს. ჩვენს ხარჯთ აღრიცხვაში ეს ფრონტისაგან და სახელმწიფო დაწესებულებათაგან დაგვრჩა დამოუკიდებლობის გამოცხადების დროს, ჩვენ სავსებით გავხარჯეთ, თუმცა ისე უთავბოლოდ, რომ ჩვენს სახელმწიფო ხარჯთ აღრიცხვაში მის კვალსაც ვერ ვხედავთ თუმცა მისი ღირებულება დღევანდელი ფასობით მრავალ მილიარდს უდრიდა.

ქვემოდ ჩვენ დავინახავთ, რომ ჩვენი ფინანსიური მდგომარეობა შეუდარებლად უარესია ევროპის იმ ქვეყნების ვითარებისთანაც კი, რომლებიც ყველაზე მეტად დაზარალდა მსოფლიო ომით. ამ მხრივ ბ. ფინანსთა მინისტრის ამხანაგის ბ. ავალიანის ოპტიმიზმს საფუძველი არ აქვს. სანამ წარმოდგენილი ანგარიშის მოკლე განხილვიდან, სხვა უფრო მნიშვნელოვან საკითხებზე გადავიდოდე, არ შემიძლიან, რომ საფუძვლიანი იყო მრავალი აქ არ აღვნიშნო წარმოთქმული შენიშვნა იმის შესახებ, რომ ჩვენი უწყებები ვერ აწარმოებდენ წესიერად იავი სმეურნეობას. მრავალი ისეთი ხარჯი გაუწევიათ მათ, რომ მისი თავიდგან აცდენა შესაძლებელი იყო. ეს აქ უწყებათა წარმომადგენლებმაც აღიარეს. ხოლო მათ ასეთი ვითარება ჩვენი ქვეყნის მაშინდელ პირობებით გაამართლეს. ამ შემთხვევაში ისინი რამოდენიმე უთუოდ მართალი იყვენ. რევოლიუციის და მრავალ ომების დროს, როდესაც ჩვენი სახელმწიფო აპარატი ჯერ კიდევ არ იყო განმტკიცებული, მრავალი ასეთი შეცდომები მოსალოდნელი იყო. დღეიდან აღარ არის ეს პირობები და ვიმედოვნებთ, რომ მომავალში ასეთი უწესო მეურნეობას ადგილი აღარ ექნება.

ბ.ბ., ჩვენი ფინანსიური ვითარების ნაკლი და უკულმართობა, რომ განისაზღვრებოდეს მხოლოდ იმ შეცდომებით, საბიუჯეტო წესების შელახვით და დარღვევით, რომელნიც აქ მრავლად აღნიშნეს ყველა ფრაქციების წარმომადგენლებმა, მე დიდს კმაყოფილებას გამოვსთქვამდი თქვენს წინაშე ამ ტრიბუნიდგან. მაგრამ არის მეორე მხარე ჩვენი ფინანსიური ვითარებისა, რომელიც გაცილებით უფრო სამძიმო და სახიფათოა ჩვენი სახელმწიფო მეურნეობისთვის, ვინამ ყველა აქ მოყვანილი [illegible]

(შემდეგი იქნება).